This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

UC-NRLF
$B 253 150

GIFT OF
Author

757
L431
a

ΛΑΖΑΡΟΥ ΑΝΑΣΤ. ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ

ΑΔΡΑΣΤΕΙΑ

ΗΤΟΙ

ΥΜΝΟΙ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

"ΦΩΝΑΝΤΑ ΣΥΝΕΤΟΙΣΙΝ· ΕΣ ΔΕ ΤΟΠΑΝ ΕΡΜΗΝΕΩΝ ΧΑΤΙΖΕΙ".

ΤΟΜΟΣ Α!

ΕΚΔΟΣΙΣ Α!

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ "ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΗΡΥΚΟΣ"
ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Lazarus A. Lazarides

ΛΑΖΑΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ

ΑΔΡΑΣΤΕΙΑ

ΗΤΟΙ

ΥΜΝΟΙ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

THE SONGS OF ADRASTEA

BY LAZARUS A. LAZARIDES

1918

ΕΚ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ «ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΗΡΥΚΟΣ»

ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Copyright t918

By LAZARUS A. LAZARIDES

Eveleth, Minn.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΤΟΥ

Τὰ Ἄσματα τῆς Ἀδραστείας—Ὑπὸ Λ. Α. Λαζαρίδου.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκδίδεται ἡ τρίτη σειρὰ τῶν ποιημάτων τοῦ γνωστοῦ ποιητοῦ τῆς «Θεοδότης» καὶ τῆς «Αὔρας τοῦ Γρανικοῦ». Ὁ τόμος οὗτος περιέχει ᾠδὰς πρὸς τὰς ἀρχαίας πόλεις τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος, ἰδίως τῆς Ἰωνίας καὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους. Εἰς τὸ ἄσμα τῆς Ἐφέσου ὁ Ἡράκλειτος «ὁ βαθὺς» καὶ «μελάγχολος» ἀναπτύσσει τὴν θαυμαστήν του φιλοσοφίαν, εἰς δὲ τὸν ὕμνον τῆς Ζελείας περιέχεται ὁ θρῆνος τοῦ Ἀδράστου πρὸς τὴν νύμφην Ζέλειαν, θρηνοῦντος τὴν καταδιώκουσαν αὐτὸν Μοῖραν (Ἄτην). Τὰ δὲ ἄλλα ποιήματα εἶναι συντεταγμένα μὲ ἔκτακτον χάριν, ἀθάνατα μνημεῖα τοῦ Ὡραίου καὶ τῆς Σκέψεως.

Ὁ Ἐκδότης,
ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ

555399

ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ "ΣΤΕΝΑΓΜΩΝ ΤΟΥ ΔΑΦΝΗ"

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

"ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ ΔΙΑΠΡΕΠΟΝΤΕΣ ΜΑΚΡΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ"

«Οἱ Στεναγμοὶ τοῦ Δάφνη»

Δειλὰ δειλά, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ποιητικὰ ἔργα τοῦ Λαζάρου Α. Λαζαρίδη, βγῆκαν στὸ φῶς «οἱ Στεναγμοὶ τοῦ Δάφνη» ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖον τῆς «Θεσσαλονίκης» στὸ Σικάγο. Τὸ νέο αὐτὸ ποιητικὸ ἔργο, ποῦ προσθέτει ἕνα νέο λουλοῦδι στὴν πνευματικὴ ἀνθολογία τοῦ 'Ελληνισμοῦ τῆς 'Αμερικῆς, εἶναι γεμᾶτο ἡλιόλουστη ὡμορφιὰ καὶ βουκολικὴ γαλήνη. Εἶναι ἀλήθεια πῶς ἡβουκολικὴ ποίησι, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς 'Αναγέννησης, ποῦ ἡ 'Αρκαδία ἦταν τὸ νησὶ τῶν Μακάρων στὰ ὄνειρα τοῦ ποιητικοῦ κόσμου, παραμελήθηκε κάπως καὶ στὴς μέρες μας φαίνεται τέλεια θαμμένη στὸ μεγάλο κῦμα τοῦ ρεαλισμοῦ, ποῦ ἐμπνέει τὴ λύρα τοῦ νεωτέρου ποιητή. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει πῶς ἡ γλυκειὰ ὡμορφιὰ τοῦ βουκολικοῦ τραγουδιοῦ εἶναι νεκρή. 'Ο Θεόκριτος καὶ ὁ Μόσχος δὲν τραγούδησαν τραγούδια ἀφύσικα καὶ προσωρινά. Μπορεῖ νὰ στόλισαν τὴ ζωὴ μὲ χρώματα φανταστικὰ καὶ νὰ ντύσανε τὸν κόσμο τοῦ βοσκοῦ μὲ ἕναν ἰδανικὸ φωτοστέφανο. Μὰ φαντασία καὶ ἐξιδανίκευση εἶναι στοιχεῖα ἀναπόσπαστα τοῦ ἀνθρώπινου κόσμου καὶ ἔχουν τὸ μέρος των στὴ μορφή, ποῦ ὁ ποιητὴς δίνει στὴ φύση καὶ στὴ ζωή. Ἴσα ἴσα γιὰ τὴν ἀμέλεια αὐτὴ τῆς βουκολικῆς λύρας, «οἱ Στεναγμοὶ τοῦ Δάφνη» χτυποῦν στὸν ἀναγνώστη μὲ μιὰ δροσιά, ποῦ φέρνει πάντα κάθε νέο καὶ ἀσυνήθιστο.

Γιὰ τὸν κ. Λαζαρίδη, ἡ νότα αὐτὴ δὲν εἶναι νέα. 'Από τὸν πρῶτόν του τόμον τὴν «Αὔρα τοῦ Γρανικοῦ», ποῦ δημοσιεύτηκε στὰ 1911, μποροῦσε καθένας νὰ δῇ τὴ θεοκριτικὴ αὔρα τῆς λύρας του. 'Εδῶ κ' ἐκεῖ μᾶς θυμίζει τὸν Κρυστάλλη. 'Η μεγάλη διαφορὰ εἶναι πῶς ὁ Κρυστάλλης εἶναι τελειότερος γνώστης τῆς πραγματικῆς βουκολικῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀνεβάζει στὴν ποιητικὴ ὡμορφιὰ μὲ μίαν σπάνια δύναμη ρεαλιστικῆς γνώ-

σης καὶ βαθειᾶς συγγενικῆς συμπαθείας. Ὁ κ. Λαζαρίδης εἶναι περισσότερον βυθισμένος στὸ ρωμαντισμὸ τῆς βουκολικῆς ζωῆς καὶ χτίζει τὴν ὠμορφιά του μὲ τὴ δική του φαντασία ἀπὸ ἀχτίδες, ποῦ τραβᾷ ἀπὸ ἕνα μακρυνὸ μαρμαρόχτιστο κόσμο ἀρχαίων θεῶν καὶ νυμφῶν καὶ ἀπὸ τὴν ὑποκειμενική του σκέψη. Στὴν ἰδιότητα αὐτὴ φαίνεται νὰ συγγενεύῃ περισσότερο μὲ τὴν βουκολικὴ λύρα τοῦ Βιργιλίου, γιατὶ καὶ οἱ δύο εἶναι πειὸ δυνατοὶ στὴν ἀνάμνηση παρὰ στὴ δημιουργία τῆς ὠμορφιᾶς. «Ὄχθες ἀνθοστόλιστες», γλυκόλαλα ἀηδόνια, λευκομάρμαροι ναοί, πυκνόφυλλα κλαριά, ὤμορφα δροσολούλουδα, χαριτωμένες ἀκρογιαλιές, εἶναι τὰ στοιχεῖα τοῦ μαγευτικοῦ κόσμου, ποῦ μᾶς ζωγραφίζει κάθε βουκολικὸς ποιητής. Μὰ πρέπει νὰ τὰ ζωντανεύῃ ἡ ποιητικὴ ματιὰ καὶ τὸ ποιητικὸ αἴσθημα γιὰ τὸ θέμα καὶ τὴ μορφή, πρὶν νὰ μπορέσουν νὰ μαγέψουν τὸν κοινὸν ἀναγνώστη. Εἶμαι βέβαιος πῶς ὁ κ. Λαζαρίδης ἔχει τὴν τέχνη αὐτὴ δυναμωμένη ἀπὸ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὸν ἀρχαῖο κόσμο, ἀπὸ τὴ γνωστική του συμπάθεια, γιὰ τὴ μορφὴ τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ. Καὶ ἀπὸ τὴν ὑποκειμενική του σκέψη, ποῦ ἐδῶ καὶ κεῖ θαμπά, μὰ ζωντανὰ προδίνει μιὰ ἀνήσυχη ἐσωτερικὴ ζωή. Αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ κάνουν ὠμορφη καὶ ποιητικὴ τὴν ἀρχὴ τῆς «Ὠδῆς τοῦ Φύλλη».

«Ἡ νύχτα ἡ μελανόπεπλη τὰ μάβρα της στολίδια
Ξάπλωσε στὴς βουνοκορφές, στοὺς κάμπους, στ' ἀνθοτόπια,
Καὶ ὅλοι κοιμοῦνται ἥσυχοι καὶ τὰ βουνὰ κι' οἱ κάμποι
Καὶ τὰ χτηνὰ καὶ τὰ πουλιά. Καὶ μόν' τὸ κρύο κῦμα
Δὲν ἀναπάβεται ποτές, μόνον χτυπᾷ μὲ πόνο
Μὲ πόνο πυργόχτιστο τοῦ Λίνου περιγιάλι!...»

Ἀκόμα πειὸ καθαρὰ ζωγραφίζεται ἡ τέχνη τοῦ ποιητὴ στὴν ἀρχὴ τοῦ τετάρτου εἰδυλλίου «Δάφνης ἢ Πάν».

«Ἤτον αὐγὴ μαγευτική· τ' ἀηδόνι ἐρωτεμένο
Μὲ τῆς αὐγούλας τὴς μορφιὲς μὲ πόθο μὲ λαχτάρα
Στοῦ λόγγου τὰ πυκνόφυλλα κλαριὰ γλυκολαλοῦσε.
Κ' ἐγὼ ἕνας ναύτης μιᾶς ζωῆς γεμάτης τρικυμίες
Ἀφοῦ μάτι δὲν μπόρεσα τὴ νύχτα ὅλη νὰ κλείσω
Μόλις ὁ ἥλιος ἔφεξε κ' ἐσκόρπισε τὰ σκότη
Στὸ δάσος τὸ δενδρόφυτο ἐγῆκα νὰ περπατήσω
Γιὰ νὰ ξεχάσω τὴ ζωὴ μέσ' στὴ ζωὴ τῆς Πλάσης.»

Οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι μᾶς δίνουν τὴν κυρία νότα τῆς ὑποκειμενικῆς ζωῆς τοῦ ποιητή, ποῦ μὲ κλασσικὴ μετριότητα σφίγγει τὴν καρδιά

του καὶ πνίγει τοὺς πόνους της στὸν κόσμον τῆς ποιητικῆς ὀμορφιᾶς— ἕνα ἄλλο κλασσικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς λύρας τοῦ κ. Λαζαρίδη.

Τὸ δεύτερο ὅμως βιβλίο τῆς συλλογῆς μὲ τὸν τίτλο «ἡ Φλογέρα τοῦ Φύλλη» δείχνει μεγαλείτερη τόλμη σὲ θέμα καὶ μορφή. Τὸ μέτρο γίνεται ποικιλώτερο καὶ τὸ φόντο τοῦ τραγουδιστοῦ βαθύτερο. Ἴσως νὰ μὲ ἀπατᾷ ἡ προσωπική μου προτίμηση γιὰ τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ ἔργου, ποῦ ὁ ποιητὴς εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ ἀφιερώσῃ στὸ ὄνομά μου. Μὰ πιστεύω πῶς τὸ μέρος αὐτὸ περιέχει τὰ ὀμορφώτερα, βαθύτερα καὶ πρωτοτυπώτερα ποιήματα τοῦ τόμου. Μὲ ἀσυνήθιστη τόλμη πλέκει τὴ θεοκριτικὴ ἀτμόσφαιρα γύρω σὲ χαρακτῆρες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως ὁ Σειράχ, ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Ἀβιμέλεχ. Τὸ «Ἄσμα τοῦ Σειράχ» μοῦ φαίνεται τὸ ἀριστούργημα τοῦ ἔργου τοῦ κ. Λαζαρίδου. Σὲ μία ἀτμόσφαιρα τοῦ θρησκευτικοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἔξαφνα βλέπομεν νὰ ἀνθίζῃ ὁ παγανισμὸς μὲ τὴν αἰώνιά του δροσιά.

Τοῦ Ἰορδάνου τ' ἀργυρᾶ τὰ ρεῖθρ' ἀντανακλοῦν
Ἀπὸ τ'ς αὐγῆς τὸ ἡλιόφωτο· τἀηδόνια κελαϊδοῦν
Καὶ ψιθυρίζει σιγανὰ μὲ ροῦφνο τὸ νερὸ
Ὅταν στὲς λιθαρόπετρες χτυπᾷ καὶ βγάζει ἀφρό.
Στοῦ Ἰορδάνου βόσκουνε τὴν ἀκροποταμιὰ
Ἡ ἀγελάδες τοῦ Σειρὰχ καὶ μὲ γλυκειὰ λαλιὰ
Ὁ ἀγελαδάρης τραγουδεῖ. καὶ παίζει ἁρμονικά.

Ἄσμα τοῦ Σειράχ.

Πές μου, κύκνε, πές μου τὸ τραγοῦδί σου.
«Ἂν ἀποθάνῃς σύ, θὰ μπῶ κ' ἐγὼ
Στὸν ἴδιο σου τὸν τάφο νὰ ταφῶ
Ἐκεῖ μέσα νὰ δακρύσω στὰ λουλούδια σου»...
Θυμήσου τὸν Σειράχ, ποῦ στὰ τραγούδια του
Ἐμέθυες ἀπὸ γλύκα κ' ἡδονή,
Καὶ εἰς τὴν κόμη σου τὴν καστανὴ
Φοροῦσες μὲ ἀγάπη τὰ λουλούδια του.»

Πάνε τώρα ἑφτὰ χρόνια ἀπὸ τὴν βραδυά, ποῦ εἶδα γιὰ πρώτη φορὰ τὸν κ. Λαζαρίδη, γιὰ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ στὴ Βοστώνη. Σὲ ἕνα βραδυνὸ περίπατο μιλήσαμε γιὰ πολλὰ ὄμορφα καὶ ζωντανὰ θέματα. Εἶχε σκοπὸ τότε νὰ βρῇ τρόπο νὰ σπουδάσῃ καὶ ἐδῶ στὴν Ἀμερικὴ καὶ νὰ ζήσῃ σὲ μιὰ πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα. Φαίνεται πῶς ἡ ὑλικὲς ἀνάγκες τὸν ἐμπόδισαν ἀπὸ τὴν πραγματοποίησι τοῦ σκοποῦ του. Μαθαίνω πῶς εἶναι δουλευτὴς στὰ μεταλλωρυχεῖα τῆς Μιννεσότας καὶ πῶς αἰσθάνεται ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴς πίκρες τῆς ζωῆς, γιατὶ οὐδέποτε κατώρθωσε «νὰ

ἐξυψωθῇ εἰς ὑψηλοτέραν σφαῖραν τῆς τοῦ χειρώνακτος». Δὲν ξέρω ἂν τὰ ροῦχα κάνουν τὸ δουλευτή. Ὁ ποιητὴς τῶν «Στεναγμῶν τοῦ Δάφνη» μπορεῖ νὰ φορῇ λασπωμένα ροῦχα τοῦ μεταλλωρύχου, μὰ τὸ ποιητικό του ἔργο τὸν ἐξυψώνει σὲ ἕνα ζηλευτὸ ἐπίπεδο καὶ τὸν κάνει παράδειγμα γιὰ κάθε Ἕλληνα παλαιστὴ τῆς ζωῆς μὲ καλλιτεχνικὴ ψυχή. Ὁ ὑλικὸς κόσμος μας μπορεῖ νὰ εἶναι βαρεμένος μὲ μικρὲς ἀνάγκες, μὰ ὅσο ἡ ψυχή μας εἶναι ἀδάμαστη στὸ κρύο τῆς πνευματικῆς πώρωσης μποροῦμε πάντα νὰ κρατοῦμε τὸ κεφάλι ψηλά. Ὁ κόσμος τοῦ ὡραίου ζῇ στὴ σκέψη τοῦ κ. Λαζαρίδη καὶ τὸν κάνει κύριο τῆς ἀνάγκης καὶ πηγὴ ἐξευγενισμοῦ. Εἶναι ὥμορφη ἡ σκέψη τοῦ Ἔμερσον, ποῦ φαίνεται ζωντανεμένη στὴν ψυχὴ τοῦ ποιητὴ τῶν «Στεναγμῶν τοῦ Δάφνη»:

«Καὶ μένα ἡ εὐγένειά σου μ' ἔμαθε
Νὰ γείνω Κύριος τῆς ἀπελπισιᾶς μου.
Καὶ ἡ πηγὲς τῆς μυστικῆς ζωῆς μου
Μὲ τὴ δική σου τὴ φιλία ὡμορφαίνουν.»
Μὲ τὴ δική σου τὴ φιλία ὡμορφαίνουν.» (1)

Στρατιωτικὴ Σχολὴ Πλάτσβουργ, Ὀκτώβριος 1917.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ε. ΦΟΥΤΡΙΔΗΣ.

(1) Τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἐδημοσιεύθη μὲ τὴν ἄδειαν τοῦ ἀρχηγείου τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Πλάττσβουργ, Ν.Υ.

ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΕΛΛΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ, ΕΡΓΑΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΩΡΥΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΙΝΝΕΣΟΤΑΣ.

«Ἡ νέα του ποιητικὴ συλλογή.—Μὲ ροῦχα λασπωμένα μπαίνει στὰ παλάτια τῶν Μουσῶν».

Ὁ κ. Φουτρίδης, στὸ περασμένο τεῦχος τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Ἐθνικοῦ Κήρυκος, ἔγραψε μία ἔξοχη κριτική, ποῦ ἦτο ἕνας ὕμνος στὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ κ. Λαζαρίδη. Ὁ κ. Φουτρίδης μᾶς ἀπεκάλυψεν ἕνα καλλιτέχνη ἀληθινὸ στὴ μορφὴ τοῦ ποιητοῦ, ποῦ κρύπτεται ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ βιοπαλαιστοῦ ἐργάτου εἰς τὰ μεταλλωρυχεῖα τῆς Μιννεσότας. Χθὲς ἐλάβαμε τὴν τελευταία ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Λαζαρίδη «οἱ Στεναγμοὶ τοῦ Λάφνη». Εἶναι, ὅπως ἔγραψεν ὁ ἐμπνευσμένος κριτικός, τὸ νέον ποιητικὸ ἔργο, ποῦ προσθέτει ἕνα λουλοῦδι στὴν πνευματικὴ ἀνθολογία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, γεμᾶτο ἡλιόλουστη ὡμορφιὰ καὶ βουκολικὴ γαλήνη. Ἀπὸ τὴ συλλογὴ τοῦ βιοπαλαιστοῦ Λαζαρίδη παίρνουμε σήμερα κομμάτια ἀπὸ τὴν ἀφιέρωσί του στὸ βουκολικὸ Μύρτα. Μέσα στὰ κομμάτια αὐτὰ

καθρεπτίζεται ἀληθινὰ ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ:

Σὲ σένα ἀφιερώνω τὰ δουκολικά μου αὐτὰ τραγούδια. Σύ, ποῦ γνώρισες καλὰ τῆς Τέχνης τὸ εὔμορφο καὶ εὔρυθμο Παλάτι, σύ, ποῦ κάθε πεννιά σου δίνει ζωὴ στὴ λεπτὴ τῆς ψυχῆς μας ἁρμονία, σύ, ποῦ σὰ ζωγράφος, σὰ γλύπτης πλάθεις τόσον εὔμορφα καὶ τεχνικὰ τῆς ψυχῆς κάθε ἀλληγορικὴ παράσταση καὶ ἔννοια, καὶ εἰκονίζεις τόσο γλυκὰ τῆς φαντασίας καὶ τῆς σκέψης τὴν προῖκα τὴν ἄπειρη μὲ λόγια τόσον εὔμορφα καὶ τόσο καλοδεμένα τδνα μὲ τἄλλο, καὶ τὰ ρυθμίζεις τόσο τέλεια μὲ τὸ αἴστημα γιὰ ν' ἀποτελειώσῃς τὸ δωμὸ τὸ μεγάλο τῆς Ποίησις καὶ τῆς ἁρμονίας, σύ, ποῦ ἕνοιωσες τόσο καλὰ τὸν ἀδαμάντινο ναὸ τῆς αἰσθητικῆς, σὺ ψάλτη, ποῦ μὲ τοὺς ἤχους σου μοῦ συνεπῆρες τὴν ψυχὴ μιὰ μάγο σεληνόφωτη νύχτα, ὅπου πρωτογνώρισα τὸ ἀμίμητό σου πνεῦμα, πιστεύω δὲν θἀρνηθῇς τὰ τραγούδια ἑνὸς δοσκοῦ. Δέξου τα, μαζὺ καὶ τὴ φλογέρα μου. Δὲν ἔχω τί καλλίτερο νὰ σοῦ προσφέρω τώρα, εἰμὴς ἕναν ἀδλὸ Δωρικό, ποῦ κληρονόμησα στὴ Φρυγία, καὶ μιὰ πονεμένη ποίηση, ποῦ μέμαθε νἀγαπῶ ἕνας τῆς Τέχνης ἐργάτης, ὁ Φιλήντας. Δέξου αὐτά, τῆς Τρῳάδος καὶ τῆς Πιερίας τἄσματα, «τοὺς Στεναγμοὺς τοῦ Δάφνη», ὅπως τοὺς αἰσθάνθηκε μιὰ ποιμενικὴ ψυχή, ποῦ νοστάλγησε τὰ εὔμορφα δουνὰ τῆς μυρόβολης χώρας, ποῦ μᾶς γέννησε, τῆς χώρας τῆς ἡλιόλουστης, ποῦ ἀφήκαμε κι' ἤρθαμε τόσο μακράν, ἐμεῖς τὰ ταξειδιάρικα πουλιά, τὰ διαβατάρικα χελιδόνια, ποῦ μόλις προαισθανθήκαμε τὴ μεγάλη βαρυχειμωνιὰ καὶ τὸν ἀνεμοστρόβιλο στὴν σκλαβωμένη χώραν, ἀφήκαμε τὴ φωλιά μας κἤρθαμε νὰ ζητήσουμε θερμὸ καταφύγιο, σὲ μιὰ πλούσια σὲ χρῆμα γῆ, μὰ ὄχι καὶ ἰδανικὴ γιὰ τὰ τραγούδια μας χώρα. Μοῦ εἶπες μιὰ φορά, τί θέλουμεν ἐμεῖς, παιδιὰ τοῦ δουνοῦ καὶ τῆς ἠρεμίας, στ' ἀνήλια κτίρια καὶ τοὺς σκοτεινοὺς λαβυρίνθους· τί ἄλλο; σοῦ εἶπα, σὰν τὸν Βελλερεφάντη κυνηγοῦμε Χίμαιρες...»

Ἔλα νὰ ξαναχτίσουμε τὰ ὄνειρά μας σὲ μιὰ ἐλευθερωμένη ἀπ' τὴ μισητὴ σκλαβιὰ πατρίδα μας, στῆς εὔμορφες τοῦ Βασπόρου καὶ τοῦ 'Ελλησπόντου ὄχτες. Ἐκεῖ θὰ τραγουδήσῃς σὺ πειὸ γλυκὰ ἀπὸ μένα, γεμᾶτος ζωὴ καὶ σφρίγος, μὰ ἐγώ, σὰν κύκνος, θὲ νὰ πῶ τὸ τελευταῖό μου τραγοῦδι στὴν ξένη γῆ, ὅπου μοῦ ἦτον ὁ βίος ἀτελείωτο, βασανισμένο πέλαγος, καὶ ἡ ζωή, ζωὴ ξενητευμένου καὶ διωπαλαιστοῦ, τόσον ἄμοιρη καὶ τόσον ἄδικη γιὰ μένα. Κα! ἂν μὲ θυμηθῇς ποτέ σου, σὲ καμμιά σου ἀναπόληση, ρίξε στὴ μνήμη μου κανένα ρόδο μυστικό, κρυφὰ στὸν τάφο μου καὶ εἰπέ· «Ἂς βασιλεύσῃ ἡ Λήθη στὸ κάθε τι παράχορδο, γιατὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ 'Αρμονία εἶναι πάντα σἄφθαστο καὶ δυσκολοπερπάτητο δουνὸ καὶ κἄποτε πρέπει νὰ κρύβεται ἡ 'Αλήθεια βαθειὰ μέσ' τῆς ψυχῆς τὴν πειὸ κρυφὴ

τὴ θύρα, καὶ ἡ φιλία νἄναι πάντοτε ἁρμονικὰ δεμένη μὲ τῆς Μνήμης τὸ δεσμό.»

Ὁ Λαζαρίδης ἄγνωστος ἀκόμη, ποῦ δουλεύει γιὰ τὸ ψωμὶ σὲ σκληρὴ ἐργασία μέσα στὰ βάθη τῆς γῆς, μακρυὰ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸ κόσμο, στὰ ὠρυχεῖα τῆς Μιννεσότας, δημιουργεῖ ἔργο ἀληθινὸ γιὰ τὴν Ἀθανασία.

«ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ»

Μεταξὺ ἄλλων ἐνθουσιωδῶν κρίσεων διὰ τοὺς «Στεναγμοὺς τοῦ Δάφνη» καὶ τὸ ἐν γένει ποιητικόν μας ἔργον, ἀναφέροφεν τὸ κάτωθι ποίημα τοῦ κ. Λεβ. Ε. Ἀλημίση, ἀναδημοσιεύοντες τεμάχια αὐτοῦ ἐκ τοῦ «Προμηθέως», μὴ δυνάμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν ὁλόκληρον τὸ ποίημα τοῦ εὐγενοῦς κυρίου, ἕνεκεν ἐλλείψεως χώρου. Εὐχαριστοῦμεν δὲ αὐτὸν διὰ τὴν τόσην ἐκτίμησιν πρὸς τὸ ποιητικόν μας ἔργον.

A FRIENDLY DEDICATION

To our true friend L. A. Lazarides
(of Hibbing, Minn.)
As a token of appreciation
By LIBERIUS E. ALIMISIS,
College of Law, University of Southern California, Los Angeles, Cal.

Beloved friend and Precius,
Oh, most noble son of Homer,
Thy mighty pen and genious
Have caused us to wonder!

Thou hast stirred the hearts of Hellenes,
Who from Hellas are far away,
And filled them with happines,
With thy mighty pen, to say.

March, 1918

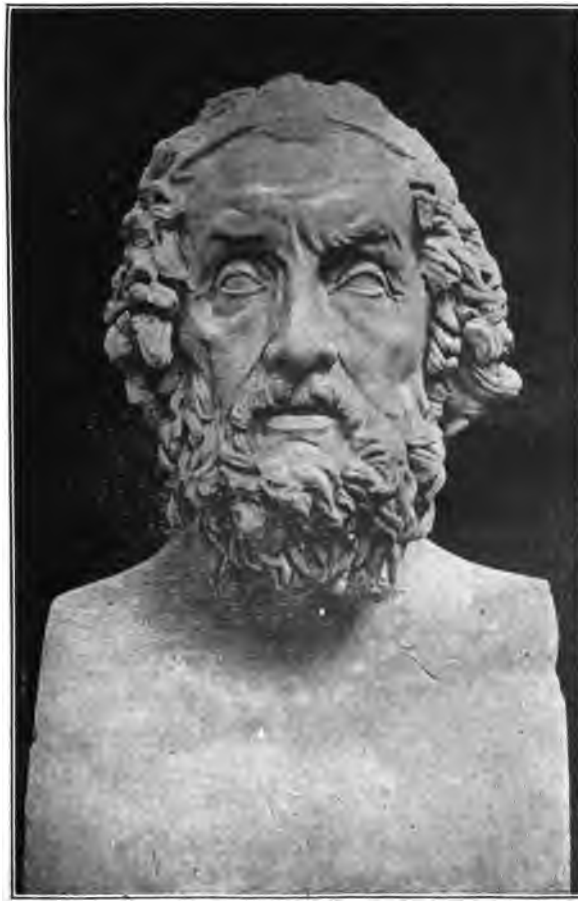

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ Α! ΤΟΜΟΥ

ΠΡΙΑΠΟΣ

Πρίαπος, πόλις τῆς 'Αδραστείας, ἐπὶ τῆς Προποντίδος, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γρανικοῦ. Παρὰ τὰ ἐρείπια αὐτῆς εὑρίσκεται ἡ Καρὰ-Βουγά. 'Εν τῷ ἄσματι ἐμπεριέχεται ἡ ἰδέα τῆς ὑψίστης ὀδύνης.

ΠΑΡΙΟΝ

Πάριον, νῦν Καμάρες, πόλις τῆς 'Αδραστείας, παρὰ τὴν Προποντίδα, ἐπὶ καλλίστης τοποθεσίας. Σώζονται ἴχνη τῆς ἀκροπόλεως ἐπὶ τοῦ λόφου. 'Εν τῷ ἄσματι ἐμπεριέχεται ἡ ἔννοια τῆς μεταβολῆς καὶ τῆς ἠθικῆς τιμωρίας. Δίκα ἢ "Ατη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

ΑΡΤΑΚΗ

'Αρτάκη, ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς 'Αρκτονήσου, ἐπὶ τῆς Προποντίδος. 'Αρχαιοτάτη πόλις, ἀποικία τῶν Μιλησίων καὶ προάστειον τῆς Κυζίκου. Κατὰ τὴν 'Ιωνικὴν ἐπανάστασιν κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν, κειμένη τότε ἐπὶ τῆς νήσου τῆς ὁμωνύμου, ἥτις καλεῖται νῦν 'Απηγανοῦσα. 'Η πολίχνη κεῖται ἐπὶ ὡραίας φυσικῆς τοποθεσίας ἔχουσα εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος της τὴν Κεράν, νησίδα. Παρὰ τὴν 'Αρτακίαν πηγὴν ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν 'Αργοναυτῶν ὁ Βασιλεὺς Κύζικος, κατὰ παρεξήγησιν. 'Η πόλις παράγει ὀνομαστοὺς οἴνους, ὅθεν καὶ παρεντίθεται ἐν τῷ ἄσματι ἡ εἰκὼν τῆς Βακχικῆς χαρᾶς, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ποιητικῆς μέθης καὶ ἐξάρσεως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς φυσικῆς καλλονῆς.

ΚΥΖΙΚΟΣ

Κύζικος, ἀποικία τῶν Μιλησίων. Πρὸ τῆς ἐποικήσεως τῶν Μιλησίων, εἶχε κτισθῆ ὑπὸ τοῦ Κυζίκου καὶ τῶν Δολόνων. Κατὰ τὴν 'Αργοναυτικὴν ἐκστρατείαν, οἱ 'Αργοναῦται εὗρον θερμὴν δεξίωσιν παρὰ τῶν κατοίκων. "Ενεκα ἀντιξόων ἀνέμων, οἱ 'Αργοναῦται, ἀπάραντες, ἠναγκάσθησαν νὰ προσορμισθῶσιν ἐκ νέου κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ κάτοικοι, ἐκλαβόν-

τες αὐτοὺς ὡς πειρατάς, προσέβαλον αὐτούς, κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐφονεύθη ὁ κτίτωρ τῆς πόλεως Κύζικος. Σώζονται τιμαλφῆ κειμήλια τῆς Κυζικηνῆς τέχνης ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Μουσείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τοὺς μεταξὺ Μιθριδάτου καὶ Ρωμαίων πολέμους, ἡ πόλις ἦτο σύμμαχος τῶν Ρωμαίων. Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἐχρησίμευσεν ὡς ὁρμητήριον τῶν Ἀράβων, οἵτινες καὶ κατέστρεψαν αὐτήν. Ἀνάλυσις: Τὸ ἆσμα ὀρχίζει διὰ ποιητικῆς ἐρωτήσεως καὶ ἀποστροφῆς. Ἐν τῷ ποιήματι περιέχεται ἡ Πυθαγορικὴ θεωρία τῆς αἰωνιότητος τῆς φύσεως καὶ τῆς μετατροπῆς καὶ ἡ ἐθνικὴ ἰδέα τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Ἰάρόβαλε τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν· Ἡ Φύσις αἰωνίως ζῇ, τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυνται καὶ ὁ χρόνος πάντα τἄλλα ἀφαιρῶν τῷ γήρᾳ προστίθησι τὴν ἐπιστήμην.

ΖΕΛΕΙΑ

Ζέλεια, παρὰ τὸν Ἑπτάπορον, μίαν περίπου ὅραν μακρὰν τῆς Πηγασίδος (Βίγας). Νῦν Δεμέτοκα.

ΛΑΜΨΑΚΟΣ

Λάμψακος, πόλις τῆς Δαρδανίας, ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου ὅρμου, ἀπέναντι τῆς Καλλιπόλεως. Περίφημος διὰ τοὺς οἴνους της. Ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου εἰς τὸν Θεμιστοκλέα. Γενέτειρα πολλῶν ἱστορικῶν καὶ φιλοσόφων. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Λυσσάνδρου τοῦ Λακεδαιμονίου, ὅστις μετεχειρίσθη αὐτὴν ὡς ὁρμητήριον κατὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν.

Εἰς Λάμψακον ἐξωρίσθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Περικλέους ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Κλαζομένιος φιλόσοφος, κατηγορηθεὶς ὡς ἄθεος, διότι ἐδίδασκεν, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι σφαῖρα πεπυρακτωμένη. Τὸ φιλοσοφικὸν ἀξίωμα τοῦ μεγαλοφυοῦς καὶ ἐναρέτου σοφοῦ «ὁ Νοῦς εἶναι αἴτια τοῦ Παντὸς» περιέχεται ἐν τῷ ἄσματι. Ἀπέθανεν ἐν Λαμψάκῳ εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν. Κατ' αὐτὸν ἀρχὴ καὶ αἴτιον τοῦ παντὸς εἶναι ὁ Νοῦς, τὸ λεπτότατον καὶ καθαρότατον τῶν πραγμάτων, τὸ μόνον ἀμιγές, ἄλλως θὰ ἐχωρίζετο. Πᾶσα γνῶσις περὶ τοῦ παρόντος, παρελθόντος καὶ μέλλοντος πηγάζει ἐκ τοῦ Νοῦ, ἔχοντος δύναμιν ἄπειρον.

Συνήχησις, στίχος 8, τὰ ἀλλεπάλληλα ε, συνήχησις καὶ ἁρμονία 13—14 σοννέτον.—Βάκχος, προσωποποίησις τῆς ὀργώσης ψυχῆς ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ πνευματικοῦ οἴνου τῆς ποιήσεως.

ΜΙΛΗΤΟΣ

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΕΚ ΜΙΛΗΤΟΥ

1. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καταγωγῆς Ἑλληνοφοινικικῆς, ἔμπορος, μηχανικός, πολιτικὸς καὶ ἀστρονόμος. Ἱδρυτὴς τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας.

'Ηρεύνησε τὸ ζήτημα τῆς ὑψώσεως τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου, ἐμέτρησε τὸ ὕψος τῶν πυραμίδων ἐκ τῆς σκιᾶς αὐτῶν. Εὗρε τὸ αἴτιον τῶν ἐκλείψεων. Προείπε τὴν ἔκλειψιν σελήνης, ἐπισυμβᾶσαν Μαΐου 28, 588 π.Χ. 'Εθεώρει τὸ ὕδωρ ὡς ἀρχικὸν πάντων καὶ τὴν γῆν ὡς δίσκον στηριζόμενον ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

'Α ξ ι ώ μ α τ α α ὐ τ ο ῦ. Πρεσβύτερον τῶν ὄντων Θεός, ἀγέννητος γάρ· κάλλιστον κόσμος, ποίημα γὰρ Θεοῦ· ἰσχυρώτατον ἀνάγκη, κρατεῖ γαρ πάντων τάχιστον νοῦς, διὰ παντὸς γὰρ τρέχει.

2. 'Αναξίμανδρος, υἱὸς Πραξιάδου, ἐγεννήθη ἐν Μιλήτῳ τῷ 610 π.Χ. Ἔγραψεν ἔργον περὶ φύσεως. Κατεσκεύασε χάρτην οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ γνώμονα, ἐργαλεῖον δι' οὗ εὗρισκε τὰ γεωγραφικὰ μήκη καὶ πλάτη. 'Εθεώρει ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιροειδὴς καὶ ὅτι ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες κινοῦνται καὶ στρέφονται περὶ τὴν γῆν. Πρῶτος αὐτὸς υἱοθέτησε τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως. «Πᾶν τὸ ἔχον ἀρχὴν καὶ τέλος ἔχει». «Πᾶν ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον», «ἀρχὴ παντὸς ἄπειρον». Οὐδὲν ἐθεώρει θεῖον. Παρεδέχετο, ὅτι ἡ ὕλη εἶναι αἰωνία καὶ ἄχρονος. Πᾶν χωριστὸν ἐγνωμάτευεν ὡς ἀδικίαν τοῦ ὅλου καὶ διὰ τοῦτο καὶ θνητόν, τὴν δὲ διαφορὰν ὡς αἰτίαν τῆς γενέσεως τῶν κόσμων, οἵτινες καταστρέφονται καὶ ἀναγεννῶνται. Τὸ πᾶν δὲ ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἀδιαίρετον ἑνὸς ἀρχικοῦ παγκοσμίου Ὄντος, ἔχοντος τὴν ἀκαταδάμαστον ἐνέργειαν τοῦ δημιουργεῖν καὶ καταστρέφειν.

ΕΦΕΣΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ ὁ 'Εφέσιος (530 π.Χ.)

'Ο 'Ηράκλειτος ἀνεπτύχθη μακρὰν τῆς διοπάλης καὶ ἐν τῇ ἐρημίᾳ παρὰ τὸ ἱερὸν τῆς 'Αρτέμιδος. Δὲν εἰργάσθη ὡς χειρῶναξ καὶ ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὸν βίον του εἰς τὴν φιλοσοφίαν. 'Η πλουσία του διάνοια εἶναι εἰσέτι πηγὴ γνώσεων καὶ ἀναψυχῆς. Ἦτο ἀληθὴς φιλόσοφος μὲ ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Καλεῖται σκοτεινὸς ἕνεκα τοῦ ὕφους του, ὅπερ εἶναι λίαν ἐπιτετηδευμένον. 'Επίσης καλεῖται καὶ «κλαυσίνος» ἢ «θρηνῶν» φιλόσοφος, ἕνεκα τοῦ μελαγχολικοῦ ὕφους του. Ἦτο ἀπόγονος βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἦν ἀνὴρ πλήρης ὑπερηφανείας καὶ αὐτοπεποιθήσεως καὶ δὲν προσεκύνησε κανένα. 'Εκ παιδικῆς ἡλικίας ἦτο σκεπτικὸς καὶ ἔζησεν ἐς τὰς μαγευτικὰς ἐξοχὰς τῆς 'Ιωνίας, ἧς οἱ μεγάλοι ποιηταὶ ἀνέπτυξαν τὴν φαντασίαν του, πληρώσαντες αὐτὴν δι' εἰκόνων, δὲν ἱκανοποίησαν ὅμως τὴν ὥριμον ἰδιοφυΐαν του. Μοναξία καὶ εὐμορφία τῆς φύσεως ἦσαν αἱ Μοῦσαι τοῦ 'Ηρακλείτου.

Μετὰ τὸν Ξενοφάνην, πρῶτος αὐτὸς ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς δυσπιστίας εἰς τοὺς 'Ομηρικοὺς καὶ 'Ησιοδικοὺς μύθους. Κατὰ τὸν 'Ηράκλειτον πᾶς φίλος τοῦ 'Ησιόδου πρέπει νὰ ἐκδιώκεται τῶν δημοσίων ἀναγνώσεων.

Πᾶσαν λαικὴν πεποίθησιν τὴν κατεδίκαζε καθὼς καὶ τὴν τῶν εἰδώλων προσκύνησιν. Ἐθεώρει τὰ εἴδωλα τόσον ἀναίσθητα, ὅσον καὶ τὸν λίθινον τοῖχον, ὅστις δὲν αἰσθάνεται ἂν τὸν κτυπᾷς ἢ τὸν φιλῇς. Ἀπέκρουε τὰς προσφορὰς πρὸς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ἄνθρωπος βαδίζων εἰς τὸν βόρβορον γίνεται ποτὲ καθαρὸς ἐὰν πλυθῇ μὲ λάσπην; Περιεφρόνει τὰ βακχικὰ μυστήρια. Κατεδίκαζε τὸν Θαλῆν, τὸν Ἡσίοδον, τὸν Πυθαγόραν καὶ τὸν Ἀναξαμένην ὡς πολυμαθέας. «Πολυμαθίη νόον οὐ φύει» καὶ «πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει.» Πᾶν ὅ,τι ἄριστον ἐν ἑαυτῷ ὤφειλεν εἰς ἑαυτόν. Ἐπίσης ἐφρόνει, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν γνωμῶν οὐδεμία ἔφθασεν εἰς τὴν ἀλήθειαν. Περὶ τοῦ ὄχλου ἔλεγεν, ὅτι τρέφουσι τὰς κοιλίας των ὡς τὰ κτήνη καὶ μυριάδες ὄχλου δὲν ζυγίζουσιν οὐδὲ ἰσοβαροῦσι μὲ ἕνα ἄνθρωπον ἀξίας. Ἀπηχθάνετο τὸν λαὸν καὶ δὲν ἐθεώρει αὐτὸν ἄξιον προσοχῆς, διὰ τοῦτο καὶ μετεχειρίσθη αἰνιγματῶδες ὕφος εἰς τὰς συγγραφάς του. Ἐθεώρει τὸν ὄχλον ὡς ὄνον, ὅστις προετίμα φορτίον ἀχύρου μᾶλλον ἢ σάκκον χρυσοῦ. Ἐγνώριζεν, ὅτι θὰ τὸν κατέκρινον διὰ τὸ αἰνιγματῶδες ὕφος του. Ὁ Πύθιος Θεὸς ἔλεγεν, ἐκφράζει οὐδὲν καὶ κρύπτει οὐδέν, ἀλλ' ἁπλῶς ὑπαινίσσεται καὶ ἡ φωνὴ τῆς Σιβύλλης σημαίνει διὰ τῶν αἰώνων τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, λαλοῦντος δι' αὐτῆς καὶ ἀναγγέλλει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα γυμνὴν καὶ ὀχὶ κεκοσμημένην τὴν ἀλήθειαν.

Ἓν ἄξιοι ἄνδρες ζητοῦσιν, ἔλεγε, φήμην ἀδιάφθορον. Οἱ Ἐφέσιοι, ἔλεγε, θὰ ἔπραττον καλῶς νὰ ἀπαγχονισθῶσι κατὰ ἄνθρωπον καὶ νὰ καταλίπωσι τὴν πόλιν των εἰς τὰ τέκνα των, βλέποντες τὸν Ἑρμόδωρον, ἀδίκως ἐξοριζόμενον καὶ λέγοντα «οὐδεὶς ἀγαθὸς ἔσται μεταξὺ ὑμῶν, ἂν τοιοῦτος ἀνὴρ ἀναστῇ ἂς ζῇ ἀλλαχοῦ καὶ παρ' ἄλλῳ λαῷ.»

Πῦρ, κατὰ τὸν Ἡράκλειτον, ἦν ἡ ἀρχὴ τῆς ὕλης, ἥτις δὲν ἐκτίσθη ὑπό τινος τῶν θεῶν ἢ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται πῦρ αἰώνιον μέτρῳ ἁπτόμενον καὶ σβεννύμενον μέτρῳ. Τὸ πῦρ εἶναι ἡ αἰωνιος πηγὴ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς, θεῖον καὶ ζωαρχικὸν καὶ δημιουργὸς τῆς κτίσεως καὶ καλεῖται Ζὴν καὶ οὐχὶ Ζεύς.

Ἐθεώρει τὴν θεότητα ὡς παιδίον ἐν παιδιᾷ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης, ἀθροίζον χάλικας καὶ κατασκευάζον πύργους καὶ αὐτοβούλως διασκορπίζον αὐτούς. Γένεσις καὶ διαφθορὰ εἶναι ἡ ἀρχὴ ἡ ρυθμίζουσα τὴν ζωὴν καὶ τὸ σύμπαν ἐκ τοῦ πυρὸς παραχθὲν, εἰς τὸ πῦρ ἐπιστρέφει. —ΡΗΤΡΑΙ. «Εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν δὶς οὐκ ἂν ἐμβαίης», καθότι νέα ὕδατα ῥέουσιν εἰς αὐτόν. «Πάντα ῥεῖ ἑτέον οὐδὲν μένει». «Νόμῳ καὶν καὶ νόμῳ κακόν.» «Ἐσμὲν τε καὶ οὐκ ἐσμέν.» «Τῆς θαλάττης τὸ ὕδωρ ἄποτον ἐστὶ καὶ πονηρὸν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἰχθῦς ἐκτρέφει.» «Ἐκ τῶν διαφερεόντων ἡ κρατίστη ἁρμονία». «Πόλεμος πάντων πατήρ, πόλεμος γὰρ βασιλεύς.» «Πόλεμος τοὺς μὲν θεοὺς ἐποιήσατο, τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἐωμέναι (εἶμεν) τοὺς δὲ δούλους τοὺς δὲ ἐλευθέρους.» Τινὲς τῶν ἀνθρώπων, ἔλεγε, μετεπήδησαν ἐκ τῆς γηΐνης εἰς τὴν θείαν ζωήν, ἐνῷ τὸ πλῆθος τῶν κοινῶν ψυχῶν μεταβαίνουσιν εἰς τὰ καταχθόνια, εἰς τὸν τόπον τῆς ἀθλιότητος καὶ τῆς ὀδύνης. Ἐφαντάζετο κλίμακα εἰς τὰ

ὄντα μὲ διαφορὰν ἱκανοτήτων, ἀξιῶν καὶ προτερημάτων. Ἔδλεπεν ἕνα παγκόσμιον γενικὸν νόμον ἐν παντὶ τῷ σύμπαντι λέγων ὁ ἥλιος δὲν ἁμαρτάνει εἰς τὴν πορείαν του, ἐὰν ἡμάρτανεν, αἱ Ἐριννύες τιμωροὶ τῆς δικαιοσύνης ἤθελον καταφθάσει αὐτόν. Πᾶς ὁ λαλῶν καὶ ἐννοῶν πρέπει νὰ βασισθῇ εἰς τὸν θεῖον νόμον, ὅστις εἶναι κοινὸς τοῖς πᾶσι καὶ σταθερώτερος τῶν πόλεων, αἵτινες στηρίζονται εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους, οἵτινες ὅμως τρέφονται ἐκ τοῦ θείου νόμου. Περὶ Πυθαγόρα ἔλεγεν, ὅτι πρῶτος ἐπιτηδεύσατο ἔρευναν καὶ φιλοσοφίαν ἐκ πάντων ἀνδρῶν, ὧν ἴδμεν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ σοφίην ἐποιήσατο ἐκ τε τῆς πολυμαθίης καὶ τῶν κακῶν τεχνῶν.

Ἀνέθηκε τὰ συγγράμματά του εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Ἔγραψεν ἔργον περὶ Φύσεως, διῃρημένον εἰς 3 μέρη. 1ον Λόγος περὶ παντός, 2ον Λόγος πολιτικός, 3ον Θεολογικός, παρ. Διογ. Λαέρτιος 1Χ,7.

ΚΟΛΟΦΩΝ

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

Ξενοφάνης, ἱδρυτὴς τῆς Ἐλεατικῆς σχολῆς, ἐκ Κολοφῶντος, ἠκολούθησε τοὺς Φωκαεῖς φεύγοντας τὴν δουλείαν τῶν Περσῶν καὶ τὴν τυραννίαν τοῦ Κύρου καὶ κτίσαντας τὴν Ἐλέαν. Ἔγραψεν ἐπικὰ ποιήματα ἐξιστοροῦντα τὴν ἐκ Κολοφῶντος φυγὴν καὶ τὴν κτίσιν τῆς Ἐλέας. Τεμάχια τῶν ἐπῶν του σώζονται μαρτυροῦντα βάθος φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν, πνεῦμα τολμηρὸν καὶ ἀγχίνουν. Ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος, ἔλεγεν, ἐδίδαξαν τοὺς θνητοὺς οὐχὶ κρείττονα εἰμὴ κλοπήν, μοιχείας καὶ ἀμοιβαίαν ἀπάτην. Ἐὰν οἱ ἵπποι, οἱ λέοντες καὶ οἱ βόες εἶχον χεῖρας νὰ ζωγραφῶσιν, ἤθελον ποιήσει τοὺς θεοὺς των ὁμοίους ἑαυτοῖς, ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι παριστῶσιν αὐτοὺς ἀνθρωπομόρφους. Εἶναι ἀνοησία, ἔλεγε, νὰ στεφανῶμεν τὸν πυγμάχον καὶ τὸν ἀθλητὴν καὶ οὐ τὸν ἀγαθόν, προτιμῶντες τὴν δύναμιν τοῦ σώματος ὑπὲρ τὴν τοῦ πνεύματος καὶ θέντες αὐτὴν ὑπεράνω τῆς ἀγαθοποιοῦ σοφίας, ἥτις εἶναι κρείττων τῆς δυνάμεως ἵππων καὶ ἀνδρῶν.

Ὁ Ξενοφάνης εἶδε τὴν Ἰωνίαν κύπτουσαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν τυράννων. Ἄλλαι μὲν ὑπέκυψαν μετὰ κρατερὰν ἀντίστασιν, ἄλλαι οὐδεμίαν ἀντέταξαν ἀντίστασιν,, ἄλλαι δὲ, ὡς ἡ Τέως καὶ ἡ Φώκαια προὐτίμησαν τὴν ἐξορίαν παρὰ τὴν ἐν τῇ πατρίδι δουλείαν. Ἡ πτῶσις τῶν ἐθνῶν ἀνέκαθεν ἔδωκε μαθήματα εἰς τὰ μεγάλα πνεύματα καὶ ὁ Ξενοφάνης κατηγόρει τοὺς ὁμοεθνεῖς του, ὅτι ἔμαθον ἀνωφελεῖς πολυτελείας παρὰ τῶν Λυδῶν. Ἀλλ' ὁ νοῦς τοῦ Ξενοφάνους δὲν ἐσταμάτησεν ἕως ἐδῶ, ἀλλ' εἰσέδυσεν εἰς τὰ ἠθικὰ αἴτια τῶν συμφορῶν καὶ εὗρεν αὐτὰ εἰς τὴν θρησκείαν τὴν μυθικὴν καὶ τὴν ἐπικὴν ποίησιν καὶ ἡ καρδία του ἤμασσεν ἀποχωριζόμενος κατ' ἀνάγκην τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων. Περιεγέλα τὴν ἀνθρωπομορφικὴν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπίστευεν εἰς τὸ Ὕψιστον Ὄν. «ΕΣΤΙ ΘΕΟΣ Γ' ΕΝ ΘΕΟΙΣΙΝ ΩΣ ΕΣΤΙΝ ΕΙΝ».

ΒΡΟΤΟΙΣΙ ΟΥ ΘΝΗΤΟΣ ΜΟΡΦΗ ΟΥ ΝΟΥΣ ΔΗ ΟΜΟΙΟΣ ΘΝΗΤΟΙΣΙ.»
'Ο Θεὸς δὲν εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος, οὔτε ὑπεράνω, οὔτε ἐκτὸς τοῦ κόσμου, ἀλλ' εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ παντός. Εἶναι ὅλος ὤτα, ὅλος ὄμμα, ὅλος νόησις. Κακῶς, ἔλεγεν, οἱ ἄνθρωποι πιστεύουσιν, ὅτι οἱ Θεοὶ ἐγεννήθησαν καὶ ὅτι ἔχουσι τὴν εὐαισθησίαν, φωνὴν καὶ σχῆμα τῶν ἀνθρώπων. Οὐδέποτε οἱ Θεοὶ ἐδίδαξαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους πάντα ἀρχῆθεν, ἀλλ' ἀφῆκαν αὐτοὺς νὰ τὰ ἀνακαλύψωσιν. 'Εκάλει τὸ σύμπαν Θεὸν καὶ εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Πανθεϊσμοῦ.

ΡΟΔΟΣ

Κατὰ τὸν Πίνδαρον, ὁ 'Απόλλων καὶ ὁ Ποσειδὼν ἤρισαν περὶ τῆς Ρόδου, ἥτις συμφώνως τῇ ἀποφάσει τῶν 'Ολυμπίων θεῶν ἐπίλαχεν εἰς τὸν 'Απόλλωνα, ὅστις ἐλατρεύετο ἰδιαζόντως ἐν Ρόδῳ. 'Ο Χάρης ὁ Λίνδιος ἐτεχνούργησε τὸ ἄγαλμα τοῦ 'Ηλίου, ἓν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων, ἀληθῆ κολοσσὸν τέχνης, ἐπιβλητικῶς ἱστάμενον εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος καὶ κρατοῦντα δᾷδα καὶ ἐχρησίμευεν ὡς φάρος τηλαυγὴς τοῖς ναυτιλλομένοις. "Αλλος Ρόδιος τεχνίτης ἔγλυψε τὸν Λαοκόοντα.

'Η νῆσος ἤκμαζε κυρίως κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς καὶ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους. 'Ο Πίνδαρος εἰς πολλὰς ᾠδάς του ὑμνεῖ τὴν Ρόδον καὶ τοὺς Διαγορίδας, οἵτινες ἀνεδείχθησαν 'Ολυμπιονῖκαι. 'Εκ Ρόδου κατήγετο ὁ ἐπικὸς ποιητὴς 'Απολλώνιος, ἐπίσης ὁ ζωγράφος Πρωτογένης.

Τεχνική.—'Ωδὴ τριμελής. Ι. ΑΡΧΑ. ΙΙ. ΟΜΦΑΛΟΣ. ΙΙΙ. ΣΦΡΑΓΙΣ. 'Η ἀρχὰ μεγαλοπρεπής, ὁ ὀμφαλὸς ὁμαλός, ἡ σφραγὶς ζωηρά. «"Υμνος εἰς τὸ φῶς,» συμβολισμοί, Λύκιος, Φοῖβος, "Ηλιος, Φῶς, πνεύματος λάμψις, παιδεία.—'Αποστροφή, 8ος στίχος, καὶ προσωποποιΐα.—'Αντίθεσις εἰς τὴν μετακατατροπάν. Εἰς τὴν σφραγῖδα ἐνεργεῖ ἡ κλῖμαξ.

ΛΕΡΟΣ

'Η νῆσος αὕτη χωρίζεται τῆς Καλύμνου διὰ πορθμοῦ «Διαπόρι», ἐνῷ καὶ δύο νησίδες. "Εχει τρεῖς λιμένας, τὸ Λακί, πλησίον αὐτοῦ τὸ χωρίον Τεμένια, τὰ Λέπυρα καὶ ἕτερον λιμένα, τὸ 'Αρχαγγέλι. 'Ενταῦθα κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μελεαγρίδες μετεμορφώθησαν εἰς ὄρνιθας ὑπὸ τῆς 'Αρτέμιδος, ὅπως παύσωσι θρηνοῦσαι τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. Σώζονται ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς 'Αρτέμιδος. Πατρὶς τοῦ ἱστορικοῦ Φερεκύδους.

ΚΑΛΥΜΝΟΣ

'Η ἀρχαία ὀνομασία τῆς νήσου ἦτο Κάλυδναι. Κατὰ τὴν παράδοσιν, οἰκισταὶ αὐτῆς ἀναφέρονται οἱ Κᾶρες, ἐκδληθέντες τῆς Κρήτης ὑπὸ Μίνωος.

Κατὰ τὴν κάθοδον τῶν 'Ηρακλειδῶν, ἄποικος αὐτῆς καὶ οἰκιστὴς ἀναφέρεται Θετταλὸς ὁ 'Ηρακλείδης. Πρωτεύουσα αὐτῆς ἡ Πόθαια.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Δημόκριτος ὁ φιλόσοφος ἐγεννήθη ἐν Ἀβδήροις τῆς Θράκης. Ἐταξείδευσεν ὡς οὐδεὶς τῶν συγχρόνων του, ἠρεύνησεν εὐρύτερον, εἶδε πλείονας χώρας καὶ λαούς. Οὐδεὶς τῶν συγχρόνων μου μὲ ὑπερέβη εἰς τὴν σύνθεσιν γραμμῶν συνοδευομένων ὑπὸ ἀποδείξεων, οὐδὲ οἱ γεωμέτραι τῆς Αἰγύπτου. Μετέβην εἰς Ἀθήνας, ἀλλ' οὐδεὶς μὲ ἐγνώρισεν,» ἔλεγεν εἰς τὴν αὐτοβιογραφίαν του. Ἐφρόνει, ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ πραγματικότης κεκρυμμένη ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην διορατικότητα. Ἔγραψε πλεῖστα ἔργα, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τὸν θαυμάζει διὰ τὰς ἀπείρους σπουδάς του. Δημοκρίτειαι ῥῆτραι: «Νόμῳ ἡδύ, νόμῳ πικρόν, νόμῳ θερμόν, νόμῳ ψυχρόν, νόμῳ χρῶμα, νόμῳ κινησις, ἐτεῇ δὲ ἄτομα καὶ κενὸν καὶ οὐ κίνησις. Ἔστι κενόν, ἔστι κίνησις, οὐ κενὸν οὐδὲ κίνησις». Βίος ἀνεόρταστος μακρὴ ὁδὸς ἀπανδόκευτος.»

ΣΤΗΝ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΝ ΨΥΧΗΝ ΡΗΓΑ ΤΟΥ ΦΕΡΑΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΙΣΤΑΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΑΣ ΙΔΕΑΣ

ΩΣ ΙΕΡΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ,

ΤΑ ''ΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΔΡΑΣΤΕΙΑΣ''

''ΦΩΝΑΝΤΑ ΣΥΝΕΤΟΙΣΙΝ, ΕΣ ΔΕ ΤΟΠΑΝ ΕΡΜΗΝΕΩΝ ΧΑΤΙΖΕΙ''—

ΠΙΝΔΑΡΟΣ

ΑΔΡΑΣΤΕΙΑ

1. ΠΙΕΡΙΑ

(Προανάκρουσμα)

Ἔλα τὴν ψυχή μου μὲ τὴν μελέτην
Μοῦσα δαφνοστέφανη, πλούτισέ την
Καὶ μὲ τὴν ταχύπτερον φαντασία,
Ὦ Πιερία,

Μὲ τῆς δροσοστάλαχτης ἁρμονίας
Τοὺς γλυκοὺς τοὺς ἤχους, μέσ' στῆς καρδίας
Τ' ἄδυτα, βωμὸν ἱερὸν νὰ χτίσῃς,
Νὰ κατοικήσῃς.

Ἔλα στὸ γλυκό μου τὸν πόθο χῦσε
Μυροβόλο βάλσαμο, μέσα κλεῖσε
Τὴν αἰθέριαν, ἄφθαρτην ἔμπνευσή σου,
Τὴν μουσική σου

Καὶ ἀπ' τὴν πνοή σου τὴν οὐρανία
Στάλαξε τὴν εὔρυθμον ἁρμονία
Μέσα στὰ τραγούδια μου, στἆσματά μου
Γλυκειὰ θεά μου.

"ΕΛΘΕ ΜΟΙ ΚΑΙ ΝΥΝ, ΧΑΛΕΠΑΝ ΔΕ ΛΥΣΟΝ ΕΚ ΜΕΡΙΜΝΑΝ"
ΣΑΠΦΩ

2. ΚΡΗΤΗ

Κρήτη περήφανη, λεβεντοκρήτη
Διὲς τὸ στεφάνι σου τὸ φωτεινὸ
Πάνω στὸν γίγαντα τὸν Ψηλορείτη
Στέκεται πέρκαλο μὲ τὸ Σταυρό.

Κρήτη, ποῦ σ' ἔθρεψαν μύριες λαχτάρες
Ὅπου σὲ πότισαν μύριες σφαγές,
Αἱ παληὲς φύγανε πλέον τρομάρες,
Δάφνες περίμενε τώρα νωπές.

Εἶν' τὰ παιδιά σου πρῶτα στὲς μάχες
Τὸν Σταυρὸ ἀδράχτουνε τὸν Νικητὴ
Στὲς σκλαβωμένες κορφὲς καὶ ράχες
Τὸν στήνουν ἄφοβοι οἱ Κρητικοί.

Σὰν παραδόθηκαν στὸν βάρβαρο ὅλοι
Ἡ Κρήτη στάθηκε μὲ τὸ σπαθὶ
Τελευταῖοι φύγανε ἀπὸ τὴν Πόλη
Κρητικοὶ θἄμπουνε πρῶτοι σ' αὐτή.

Ω ΠΑΤΡΙΣ, Ω ΤΡΙΣΠΟΘΗΤΟΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΕ ΡΗΜ' ΑΚΟΥΕΙΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΤ' ΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΔΡΑΣΤΕΙΑΣ

3. ΠΡΙΑΠΟΣ

Μὲ μυστικὸ παράπονο, Πρίαπος, ρημαγμένη,
Εἷς τ' ἀκρογιάλι σου βογγᾷς· κανένα δὲν σοῦ μένει
'Από τὰ πρῶτα κάλλη σου· πάνω στὸ μέτωπό σου
Εἶναι γραμμένη ἡ καταχνιὰ καὶ τὸ παράπονό σου
Τὴν Τύχη σου τὴν ἔρημη πικρὰ μοιρολογάει
Τὸ κῦμα, ποῦ στὰ κράσπεδα τὰ τείχη σου φιλάει
Μοιρολογᾷ σὲ ὁ Γρανικὸς μὲ πόνο καὶ μὲ λάβρα
Σὲ τραγουδεῖ κ' ἡ δροσερὴ τῆς Προποντίδος αὔρα.
Στῆς νύχτας μέσ' τὴν σκοτεινιά, πᾶχεις νεκροῦ γαλήνη,
Πικρὸν μόνον ἀντίλαλον στὴ σιγαλιά σου χύνει
Τῆς κουκουβάγιας ἡ κραυγή, σάμπως νὰ σοῦ θυμίζῃ
Πῶς νεκρικὸ τὴν κεφαλὴ στεφάνι σοῦ στολίζει.

4. ΠΑΡΙΟΝ

Πικροστενάζεις, Πάριον· στὴν ἔρμη σου γαλήνη
Καὶ στὴν βαθειά σου τὴν σιωπὴ καθόλου δὲν σ' ἀφίνει
Ἡ πίκρα, τὸ παράπονο· στοῦ λόφου σου τὸ φρεῖδι
Τὸ ρημαγμένο τεῖχός σου σοῦμεινε γιὰ στολίδι.
Στὰ κτίριά σου, μιὰ φορά, κόσμος πολὺς ἐζοῦσεν,
Στἀνθόσπαρτα λειβάδια σου χαρούμενος βοσκοῦσεν.
'Ο Πάρις τὰ κοπάδια του, σοῦφερε τὴν 'Ελένη

Ποῖχεν ἀπ' τὸν Μενέλαο, τὸν ἄντρα της, κλεμμένη,
Πάνω σου τώρ' ἡ ἀληφασκιὰ μοσκοβολᾷ μὲ χάρη
Ἡ ροδοδάφνη ἀνθοβολεῖ καὶ αὐξαίνει τὸ θυμάρι.
Κρυμμέν' ἡ κατοικία σου στοῦ καθενὸς τὸ μάτι
Δὲν εἶσ' εὐκολοπάτητο στὸν κάθε διαβάτη.
Ὁ Χρόνος σὲ κατέστρεψε καὶ σοῦφαγε τὰ κάλλη,
Πάνω σου μάβρο καὶ βαρὺ σκέπασμα σέχῃ βάλῃ
Νὰ μὴ φανῇ ζωγραφιστὴ στὸ πρόσωπό σου ἡ ὀδύνη
Στὴν ἐρημιά σου νὰ κρυφτῇς ἀπὸ τὴν καταισχύνη.

ΠΑΝΤΑ ΣΟΙ ΔΩΣΩ· ΘΑΝΕΙΗΝ, ΧΑΙΡΟΙΣ Δ' ΑΝ ΣΥ Τ' ΕΥΤΥΧΟΙΗΣ

5. ΑΡΤΑΚΗ

Σὰν κόρη γλυκογλέφαρη, γλυκομαβροματοῦσα
Κυττᾷ ἡ Ἀρτάκη τὴν Κερὰ καὶ τὴν Ἀπηγανούσα
Κι' ὁ Ζέφυρος μὲ περισσὴν ἀγάπη τῆς μιλάει
Καὶ τὴν πυκνὴ τὴν κόμη της κρυφὰ κρυφὰ φιλάει.
Ἡ Προποντὶς ἡ ἀφρόλουστη μπροστά της ξαπλωμένη
Γλυκοκοιμᾶται ἀξέγνοιαστη καὶ μόλις ἀνασαίνει.
Ὁ Βάκχος μὲ τὸν Σειληνὸν μᾶσματα καὶ μὲ γέλοια
Γλυκὰ σταφύλια, νόστιμα τῆς φέρνους ἀπ' τἀμπέλια
Γύρω της εἰς τὰ ἐληόκλαδα τἀνθοστεφανωμένα
Σκαθιὰ λαλοῦν ζευγαρωτά, κοσσύφια ἐρωτευμένα
Καὶ στὸ χαλικοποίκιλτο μπροστά της ἀκρογιάλι
Συχνολαλοῦν ἡ πέρδικες, τἀνθόπλαστά της κάλλη.

ΚΑΙ Σ' ΕΛΕΥΘΕΡΗΝ ΠΟΘΟΥΜΕΝ, ΜΕΙΖΩ, ΚΑΡΤΕΡΗΝ, ΚΥΔΙΣΤΗΝ

6. ΚΥΖΙΚΟΣ

Κρυφοκοιμᾶσαι, Κύζικε, καμάρι τῆς Φρυγίας,
Τῆς Προποντίδος καύχημα, πολὺ γλυκὰ κοιμᾶσαι,
Εἰς τὴν ἀγκάλη σἔρριψε τοῦ ὕπνου, ὁ ἀνθοσμίας
Καὶ τὴν παληὰ τὴ δόξα σου καθόλου δὲν θυμᾶσαι;
Μήπως βαθειὰ κοιμήθηκες ἀπὸ τὴν εὐωδία,
Ὅπου σκορπᾷ στὴ θύρα σου, ἡ εὔμορφη, ἡ ἀνθοφόρα,
Ἡ ἀπηγανοῦσα, ἡ θεόκαλη, καὶ σὺ μέσ' τὴ γλυκεῖα
Τοῦ ὕπνου ἐρρίφθης ἀγκαλιὰν ἀξύπνητη ὡς τώρα;
Μήπως τὸ νᾶμα σοῦδωκε τῆς Ἀρτακίας Κρήνης
Τὴν νεκρικὴ τὴν ὄψη σου κ' ἐμπῆκες μέσ' τὸ μνῆμα
Τ' ὁλόλευκο, τ' ἀμίμητο, τῆς Ρέας Δινδυμήνης,
Ποῦ τὸ φιλεῖ τ' ἀκοίμητο τῆς Προποντίδος κῦμα;
Κοιμήσου, ἀφοῦ κοιμήθηκες σὰν πόλις ὀρφανοῦλα,
Καὶ ἄλλες μὲ σὲ κοιμήθηκαν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην
Ἀσιανοῦλες ἀδελφὲς, θὲ νἄρθῃ μιὰ στιγμοῦλα
Καὶ ἀπὸ τοῦ ὕπνου θὰ ριφθῇς στῆς δόξης τὴν ἀγκάλην.
Μὰ τώρα, κἄλλιο θάνατος παρὰ τὴ καταφρόνια.
Τῆς Τύχης, ποῦ ὅλο ἀναγελᾷ, τῆς Τύχης, ποῦ χαλνάει
Τἀτίμητα κειμήλια τῆς Τέχνης, ὁποῦ αἰώνια
Ἔπρεπε νὰ τὰ συντηρῇ καὶ νὰ τὰ προσκυνάῃ.
Ὀλβία, χαῖρε, Κύζικε, τὸ κῦμα τἀφρισμένο
Εἰς τὴ διπλῆ τὴν ὄχθη σου ἀδιάκοπα χτυπάει
Ἔρχεται καὶ ξανάρχεται μπροστά σου λυπημένο

ΚΑΙ ΦΥΛΑΣΣΕ ΑΝ ΣΟΥ ΜΝΗΜΗΣ ΙΡΑΣ ΔΕΛΤΟΥΣ

Καὶ ὅλο στενάζει ἀπὸ καϋμὸ καὶ σὲ μοιρολογάει·
—«Ἡ Κύζικος κοιμήθηκε, μὴ ἡ ὠμορφιά της μένῃ
«Τὸ Πᾶν μεταμορφώνεται, μὴ ἡ Φύσις δὲν πεθαίνῃ».

7. ΠΑΝΟΡΜΟΣ

Ὡσὰν Νύμφη πανέμμορφη τῆς μυθικῆς Μυσίας
Γελάει ἡ ὡραία Πάνορμος, ἐνῷ τὸ κῦμα βρέχει
Τὰ ὁλόλευκα τὰ πόδια της, ἐνῷ στῆς Λαμπετίας
Τὰ χρυσοκέντητα φτερὰ τοῦ Φοίβου ἡ ἀχτῖνα τρέχει
Καὶ τραγουδεῖ περίχαρο τραγοῦδι τῆς ἐλπίδας
Ἐπάνω στὴς φιλύρες της ἡ εὔμουση Φιλομήλα.
Ἐνῷ μᾶθάνατα φιλιὰ τῆς γλαυκῆς Προποντίδας
Φιλεῖ ὁ βορρᾶς ὁ ἀτίθασσος τὰ χείλη τὰ στωμύλα.
Χαῖρε, Μυσία Πάνορμος τῆς Προποντίδας θρέμμα
Καὶ τῆς Μιλήτου βλάστημα, πόλις τῶ νεϊδυλλίων
Πόσες φορὲς δακρύβρεχτον δὲν ἔστρεψα τὸ βλέμμα
Πρὸς σέ, σὰν ἀνεπόλησα τὸν ἀνθηρόν σου βίον.

ΩΣ ΟΥ ΔΕΝ ΣΟΥ ΑΔΙΟΝ ΙΔΜΕΝ, Ω ΠΑΤΡΙΣ

8. ΛΑΜΨΑΚΟΣ

Σὰν μυθικὴ βασίλισσα, μέσ' τὰ χρυσᾶ ντυμένη
Περίκαλλη, περίφανη γιὰ τ' ἀνθηρά της κάλλη
Μέσ' τὸν γλαυκὸν Ἑλλήσποντον ἡ Λάμψακος προβάλλει
Καὶ φορεσιὰν χρυσάκτινην ἡ Αὐγοῦλα τῆς ὑφαίνει
Κι' ἡ αὔρα μέσ' τὰ κύματα, μέσ' τὴς δροσιὲς τὴν πλένει

ΟΥ ΧΡΥΣΟΝ, ΟΥΔ' ΑΝΘΟΣ ΑΒΑΣ, ΟΥΧ ΗΜΑΡ ΤΕΡΠΝΟΝ ΒΙΟΙΟ

Καὶ ὁ Ζέφυρος γλυκολαλεῖ καὶ ὁ Βάκχος γλυκὰ ψάλλει:
«—Λάμψακος, γλυκοστάφυλη, εἶν' σὰν κ' ἐσένα ἄλλη
«Ἠλιόλουστη, ἀνθοστόλουστη καὶ ἀμπελοστολισμένη;
«Διὲς πάνω στὰ πυκνόφυλλα τὰ δένδρα σου, τἀηδόνια
«Ζευγαρωτὰ τὴν ἄνοιξη λαλοῦν τὴν ἀνθοφόρα
Κορυδαλλοὶ καὶ πέρδικες, κοσσύφια, χελιδόνια
«Στὸν τύμβον τὸν μαρμάρινον λαλοῦν τοῦ Ἀναξαγόρα.
«—Κοιμήσου ἀτάραχη ψυχή, ὀνειροπόλος, θεία,
«Ποῦ σκέφθης πρώτη πῶς ὁ νοῦς εἶν' τοῦ Παντὸς αἰτία».

9. ΤΡΟΙΑ, ΙΛΙΟΣ ΙΡΗ

Τροία πυργοστεφάνωτη,, περήφανη, πλουσία
Γέννα ἡμιθέων καὶ θεῶν κ' ἡ ρώων κατοικία
Καύχημα τῶν Δαρδανιδῶν καὶ τῶν Τευκρῶν καμάρι,
Ποῦνε τἄφθονα πλούτη σου κ' ἡ εὐμορφιά σου, ἡ χάρη;
Τοῦ Πρίαμου τ' ἀνάχτορα κι' οἱ θησαυροί του ποῦνε;
Μέσα στὰ μαρμαρόχτιστα τὰ χτίριά σου δὲν ζοῦνε
Παιδιὰ ἡμιθέων καὶ νυμφῶν· ἀητοὶ τώρα φωληάζουν
Καὶ στοὺς λευκούς σου τοὺς ναοὺς ἱεράκια ἀναγαλλιάζουν.
Στῆς νύχτας μέσ' στὴ σκοτεινὴ τὴν ἄλαλη ἠρεμία,
Ἡ Φοίβη ἡ νυχτοπλάνταχτη σοῦ δίνει συντροφία
Τῆς κουκουβάγιας τὴν κραυγή· καὶ στὰ χαλάσματά σου
Τὰ νυχτοπούλια τραγουδοῦν τὰ νανουρίσματά σου.
Ἴλιος πολυθρύλλητη, πολύχρυση καὶ ὀλβία,

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ ΕΤΙ ΘΡΗΝΟΝ ΑΚΟΥΟΜΕΝ.—ΕΠΙΓΡ.

Ἔμεινες ἔρημ' ὀρφανή, μὰ ἡ δόξα σου θὰ μένῃ
Μέσ' τἄρωμα τῶν τραγουδιῶν καὶ μέσ' τὴν ἁρμονία
Τῆς Ἰλιάδος, ποῦ γιὰ σέν' ἡ Φήμη πάντα κραίνει.
Ἴλιος ὑψηλόπυργη, τοῦ μύθου ζωογονήτρα
Τῶν κλασσικῶν παραμυθιῶν ἡ πλούσια γεννήτρα
Ἡ μάννα ἐσὺ τοῦ Πρίαμου, τοῦ Ἕκτορος ἡ θυλάστρα
Τὰ πυργοστόλιστα βαστᾷς μόν' συντροφιά σου κάστρα;
Κατάμαυρα τὰ τείχη σου ἀκόμη στεφανόνουν
Τὴν ἔνδοξή σου ἀκρόπολη, τὴν Πέργαμό σου ζώνουν,
Ποῦ ὁ Χρόνος τὰ σεβάσθηκεν, ὁ Χρόνος ποῦ κρημνίζει
Χαλάει, καίει τἀτίμητα τῆς Τέχνης σου μνημεῖα
Καὶ κἄπου ἀφίνει σὰν περνᾷ κἄτι γιὰ νὰ θυμίζῃ
Τὴν περασμένη σου εὔκλεια, τὴν θεία σου εὐμορφία.
Τώρα τἀηδόνια τραγουδοῦν στὴν Γαργαφία Κρήνη
Τοῦ Ἀδράστου τὸ παράπονο καὶ ἀντίλαλον ἀφίνει
Ἡ δεκαχτούρα θλιβερὸν ἐκεῖ ποῦ ἡ Ἀνδρομάχη
Ἀντίκρυσε τὸν Ἕκτορα σὰν γύρισ' ἀπ' τὴ μάχη
Καὶ τοῦπε μὲ συζυγικὴν ἀγάπη καὶ λαχτάρα
Καὶ τοῦπε μ' ἀναστεναγμόν·—«Γλυκέ μου στὴν ἀντάρα
Καὶ στοῦ πολέμου τὴ βοή, σὺ πρῶτος θὲ νὰ μπαίνῃς,
Σὺ πρῶτος πάντα κι' ὑστερνὸς ἀπ' ὅλους θὲ νὰ βγαίνῃς
Ἀπὸ τὲς μάχες, Ἕκτορα; κι' ἡ δόλια τί θὰ γίνω
Ἂν σκοτωθῇς, τἀστέρι μου, στὴ σκοτεινιὰ θὰ μείνω

ΕΚΤΩΡ ΑΤΑΡ ΣΥ ΜΟΙ ΕΣΣΙ ΠΑΤΗΡ ΚΑΙ ΠΟΤΝΙΑ ΜΗΤΗΡ
ΟΜΗΡΟΣ

Χήρα, ξένη, παντέρημη, τοὐλάχιστον θυμήσου
Πῶς θὲ ν' ἀφήσῃς ὀρφανὸν τὸν 'Αστυάνακτά σου
Τὸν γυιόν σου τὸν μονάκριβον, ποῦ μέσ' τὴν ἀγκαλιά σου
Τὸν σφίγγεις μὲ θερμὴν στοργήν, ἐκείνονε λυπήσου
Ἂν δὲν λυπῆσαι μένανε σὰν κύκνος ποῦ δακρύζω
Σὰν θυμηθῶ στὸν πόλεμο πῶς εἶσαι καὶ τρομάζω
Μήπως καὶ μοῦ εἶνε κ' ἡ στερνή σου ἡμέρα; ἀναγαλιάζω
Καὶ χαίρω, σὰν μικρὸ παιδί, γερὸν σὰν σ' ἀντικρύζω.»

10. ΠΕΡΚΩΤΗ

'Από τῆς Ἴδης πρόβαλε τὰ κορφοβούνια ἐπάνω
'Ο γήλιος ὁ χρυσάχτινος καὶ ρόδισε τὰ γνέφη,
'Ερόδισαν σιγὰ σιγὰ κι' οἱ ἀνθισμένοι κάμποι,
Καὶ στράψαν ἀπ' τὴς ἀντηλιὲς, στὰ φύλλα ἡ δροσταλίδες
Σὰν νἄτανε διαμαντικὰ τῆς θεᾶς αὐγῆς στολίδια,
Ποῦ τὰ φοράει κάθε πουρνὸ πὄταν χαράζ' ἡμέρα,
Νὰ δείξῃ στὸν 'Ελλήσποντο καὶ στὴς ξωθιὲς Νεράϊδες
Τὰ κάλλη της τὰ πέρκαλα, τὰ κάλλη τὰ πανώρῃα,
Πρόβαλε μὲ τὸ ἡλιόφωτο κι' ἡ ζάθεη Περκώτη,
Ποῦ τῆς φιλεῖ τὰ πόδια της τοῦ 'Ελλησπόντου τὸ κῦμα,
Τὸ κῦμα, ποῦ τὴν τραγουδεῖ μὲ μυστικὸ τραγοῦδι·—
«—Εἶσαι πανώρῃα, δέσποινα, κι' ὁ Ρόδιος ζηλεύει
»Ποῦσαι σιμότερα σ' ἐμὲ κ' ἔρχομαι σ' ἀγκαλιάζω

ΚΑΙ Δ' ΕΡΕΙ ΠΟΤ' ΑΝ ΜΑΤΗΡ ΜΟΥ. ΟΥΧ Ο ΣΟΣ. ΕΜΟΣ ΤΟΙΟΝΔΕ

ΥΙΟΣ ΟΣ ΠΟΙΗΣΕΝ ΕΡΓΟΝ

»Καὶ σὲ φιλῶ γλυκὰ γλυκά, τῆς Ἴδης θυγατέρα·
»Θἄρθῃ μιὰ μέρα τὲς μορφιὲς θὰ χάσῃς, τὰ στολίδια,
»Ποῦ σοῦ κοσμοῦν τὸ μέτωπο· τοῦ βάρβαρου τὰ πόδια
»Θὰ σὲ ποδοπατήσουνε, θὰ σὲ ματοκυλίσουν
»Θὰ ξεχασθῇ κ' ἡ δόξα σου, τὴ φήμη σου θὰ χάσῃς.
»Σκλάβα θὲ νἆσαι, δέσποινα, χρόνια πολλὰ κ' αἰῶνες
»Ὡς ποῦ νἀρθῇ τρισμάκαρος χρόνος πάλι νὰ φύγουν
»Οἱ βάρβαροι κ' ἡ Ἐλευθεριὰ νὰ λάμψῃ ἡ σπαθοφόρα.»

11. ΖΕΛΕΙΑ

Μέσα σὲ κάμπο δροσερὸ κ' εὐμορφοσταλισμένο
Μὲ πεῦκα πυκνοφούντωτα καὶ μὲ ἰσκερὰ πλατάνια
Μὲ λεῦκες π' ὅλο τραγουδοῦν στὴ πνοὴ τοῦ Ζεφύρου
Καὶ στοῦ Βορρηᾶ τὸ φύσημα βογγοῦν κι' ἀναστενάζουν
Μέσα σὲ κάμπο πλουμιστὸ καὶ λαμπροστολισμένο
Μὲ εἰδῶν-εἰδῶν δροσόχορτα, μὲ εἰδῶν-εἰδῶν δροσάνθη
Μέσα σὲ κάμπο ὁλόδροσο ποῦ τὸν φιλεῖ τὸ ρεῖθρο
Τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἑφτάπορου μὲ τἄφθονα νερά του,
Νερὰ κρύα, ὁλοκάθαρα, γάργαρα, κρουσταλλένια,—
Τοῦ Ἀδράστου τὸ παράπονο ἡ Ζέλεια ἡ μορφοζέλεια
Τῆς Ἀδραστείας τραγουδάει ἡ μορφοθυγατέρα·—
«—Πῶς ἐκδικεῖτ' ἡ Ἄρτεμις· ταλαίπωρος ἐκεῖνος,
»Ὁποῦ θεότης ἄσπλαχνη, σκληρὰ τὸν κυνηγάει
»Παντοῦ, παντοῦ μὲ κυνηγεῖ τὸ κρῖμα, ποὖχω κάμει

»Καὶ τὸ ἱερὸν ἐσκότωσα τὸ ἐλάφι τῆς Δηλείας.
»Στοῦ 'Επταπόρου, ἀγάπη μου, τὴν ὄχθην ἐκαθόμουν
»Καὶ τὰ καθαροφλοίσβιστα νερά του θεωροῦσα
»Ποῦ τρέχαν ἥσυχα, δειλὰ καὶ τρέχοντας ξεσπάναν
»Πάνω στὴς λιθαρόπετρες καὶ φλοίβισμα ξεχῦναν
»'Αθάνατο, γλυκόθροο σὰν θεϊκὸ τραγοῦδι.
»Μέσ' στὰ καθρεφτοκάθαρα δροσόνερα ἐφαινότουν
»Τὰ δένδρα, τὰ δενδρόφυλλα σὰν καρφωτὰ στὰ βάθη
»Στὰ βάθη τὰ ὁλοδιάφανα κατώκορφα ἀπ' τὰ οὐράνια.
»Καὶ μέσα καθρεφτίζονταν τὰ ροδισμένα γνέφη
»'Από τοῦ Φοίβου τ'ς ἀντηλιές· ὁ Ζέφυρος στὰ φύλλα
»Ψιθύριζ' ἀκατάπαυστα 'νειρόφαντη ἁρμονία
»Λαλοῦσαν στὰ πυκνὰ κλαδιὰ τ' ἀηδόνια μὲ λαχτάρα,
»Κ' ἔξαφν' ἀκούω πατησιές, σὰν νᾶταν ἀπ' ἀγρίμι
»Ποῦ ἀνάμεσα ἀπ' τὰ κλαριὰ τῶν δένδρων προχωροῦσε,
»Κ' ἐπάτειε στὰ ξερόφυλλα, τὰ φύλλα τὰ πεσμένα
»'Επάνω στὴ πυκνόδεντρη τοῦ 'Εφτάπορου τὴν ὄχθη.
»Στρέφω μὲ περιέργεια νὰ ἰδῶ τί νὰ συμβαίνῃ
»Καὶ βλέπω ἕνα ὀμορφότατο καὶ ὁλόχαρο ἐλαφάκι
»Ποῦ ἐπρόβαλε περήφανα 'πὸ τὴν δεντροφυτεία.
»Μ' ἐκύτταξε μ' ἀφέλεια κι' ἀρχίνησε νὰ πίνῃ,
»Σκληρὰ πολὺ ποῦ ἐφέρθηκα καὶ βάρεσα τὸ ἐλάφι
»Γύρισε καὶ μὲ κύτταξε μὲ δάκρυα μέσ' τὰ μάτια

»Κ' ἔπεσε μέσα στὸ νερὸν ἀναίσθητο, σ' ὀλίγο
»Κλάψες ἀκούω καὶ φωνές, σκουξίματα στὸν ὄχθο,
»Καὶ ἀπ' τὰ νερὰ πετάχθηκε τοῦ Ἑφτάπορου μιὰ θεία
»Μορφὴ ποῦ ἦταν τῆς εὔμορφης τῆς Νύμφης Κυμοθόης.
«—Τὴν ἔλαφό της σκότωσες· θρηνεῖ,—μ' εἶπεν,—ἡ Φοίβη
»Σὲ κατηράσθηκε σκληρὰ μακρὰν ἀπὸ τὸ σπίτι
»Τὸ πατρικό σου νὰ διωχθῇς καὶ ἀπ' τὴν γενέτειρά σου
»Ἀφοῦ σκοτώσῃς ἄθελα τἀγαπητό σου ἀδέρφι.»
«Αὐτὰ εἶπ' ἡ Νύμφη, χάθηκεν ἀπὸ τὰ βλέμματά μου,
»Σ' ὀλίγο ἀκούω τρομερὰ μουγκρίσματα κοντά μου
»Κ' ἔξαφνα μπρὸς στὰ μάτια μου φάνηκ' ἕνα λιοντάρι
»Τὸ τόξο παίρνω πάραυτα, τανύζω, σημαδεύω
»Καὶ τὸ χτυπῶ κατάκαρδα· «—Ἄχ! τί πικρὸ ποῦ εἶναι
»Τὸ βέλος σου, ἄπονε ἀδελφέ, πικρὸ θανατηφόρο,
»Τί σοῦ ἔφταιξα καὶ πρὶν χαρῶ τὴν ἀκριβή μου νειότη
»Μὲ στέλνεις εἰς τοῦ Πλούτωνος τὴν μαύρη κατοικία;»
«Ἧτον τὸ σῶμα τ' ἀδελφοῦ, δὲν ἤτανε λιοντάρι,
»Ἧτον τὸ σῶμα τ' ἀδελφοῦ κεῖνο ποῦ εἶχα χτυπήσει
»Ἧτον τὸ σῶμα τ' ἀδελφοῦ, ποῦ σπάραζε στὸν ὄχθο
»Ποῦ στέναζε πικρὰ-πικρὰ καὶ βόγγα 'πὸ τὸν πόνο.
»Ἔτρεξα νὰ τ' ἀγκαλιασθῶ νεκρὸ ἦταν τὸ κορμί του,
»Ἔκλαψα, θρήνησα πικρά, μάταιος ἦτ' ὁ κόπος!
»Μὲ δάκρυα ἀποχωρίσθηκα τ' ὁλόνεκρο τὸ σῶμα

ΚΑΙ Δ' ΑΕΙΣΜΑΤ' ΑΔΡΑΣΤΕΙΑΣ ΤΩΔ' ΑΝΘΗΚΑ ΠΑΡΑ ΝΗΩ

»Μὲ δάκρυα ἀποχωρίσθηκα τὴν ποθητὴ πατρίδα
»Εἶν' ἐκδικήτρα ἡ Ἄρτεμις, μοῦ σκότισε τὰ φρένα
»Κ' ἐσκότωσα τ' ἀδέλφι μου, ποῦ τόσον ἀγαποῦσα,
»Εἶν' ἐκδικήτρα ἡ Ἄρτεμις! Ταλαίπωρος ἐκεῖνος,
»Ποῦ αὐτὴ ἡ θεότης ἡ ἄσπλαχνη τύχη νἀντιπαθήση.»
«—Αὐτὰ ἔλεγεν ὁ Ἄδραστος στὴν κόρη π' ἀγαποῦσε
»Στὴν εὔμορφη τὴν Ζέλειαν, εἰς τὴν Νεραϊδοκόρη
Ποῦ τραγουδεῖ περίλυπα στὴ βρύση τῆς Πενθούσης
»Στὴν βρύση τὴν πολύκρουνη τῆς Νύμφης 'Αδραστείας.»

12. ΠΗΓΑΙ (ΒΙΓΑ)

Εἰς τῶν Πηγῶν ἂν ἀναβῇς τὸν λόφον, διαβάτη
Στὲς ὄχθες τὲς δενδρόφυτες τοῦ Γρανικοῦ, ἕνα μάτι
Ρίξε καὶ πές· «Ἐδῶ ποτὲ μ' αἵματα Μακεδόνων
»Ἐβάφ' ἡ γῆ καὶ ὁ ποταμὸς εἰς ὅλων τῶν αἰώνων
»Προσκύνημα, τεκμήριον Ἑλληνικῆς ἀνδρείας
»Ποῦ ὡδήγησε τὴν πτερωτὴν Νίκην ὡς τὰς Ἰνδίας.»

13. ΓΡΑΝΙΚΟΣ

Γρανικέ, σὰν κυλᾷς,
Τὰ νερὰ ποῦ τὰ πᾷς;
Τρέχεις, τρέχεις γοργός,
Φεύγεις, φεύγεις θολὸς

Στῆς θαλάσσης βαθειὰ
Νὰ κρυφτῇς τὰ νερά.

Γρανικέ, Γρανικέ,
Πόσο μοιάζεις ἐμέ.
Σὰν ἐσένα κυλᾷ,
Ἡ ζωή μου περνᾷ.
Ἡ ζωή μου ὅπως σὺ
Μέσ' τὴν ἄβυσσο σβυεῖ.

Μέσα, μέσ' ἀπ' τὴ γῆ
Ἡ ἄγνωστή σου πηγή,
Σοῦ χαρίζει ψυχρά,
Γρανικέ μου, νερά.

Κ' ἡ ζωὴ σὰν πηγή,
Τῆς ψυχῆς μας ἀρχή.
Πόθεν ἔρχεται, ποῦ;
Μέσ' στ' ἀπείρου οὐρανοῦ
Τρέχει, φεύγει; κ' ἐκεῖ
Σὰν κ' ἐσέ, τί ζητεῖ;

Γρανικέ, σὰν κυλᾷς
Τὰ νερά, ποῦ τὰ πᾷς;

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠ' ΤΟΥΣ ΥΜΝΟΥΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ

1, ΙΩΝΙΑ

Γλυκειὰ 'Ιωνία, ποιὸ μάτι στῆς ἀκρογιαλιᾶς σου
Τὴν θείαν εὐμορφιά, δὲν ἤθελ' εὐφροσύνη
Νοιώση ἀνεκλάλητη;—Πάνω σου, τώρα, χύνει
'Ο Φοῖβος τὴς ἀχτῖνές του, καὶ στἀργυρᾶ σου,
Ποῦ ὁ Ζέφυρος γλυκοφιλεῖ, νερά, ἡ Σελήνη
Τὲς μαγικές της χάρες πάνω, δίνει.

'Ιωνία πέρκαλη, τὰ θεῖα θέλγητρά σου,
Ποῦ δῶσαν ζωὴ στοῦ 'Ομήρου τὴ φαντασία,
"Ας μοῦ χύσουνε γλυκύτατη ἁρμονία
Καὶ λυρισμὸ στοὺς στίχους μου· καὶ στὴ μορφιά σου
Θὰ χτίσω ἀναίμαχτο βωμό, στὴ Λευθεριά σου
"Υμνον θὰ πλέξω φλογερὸν ἀπὸ καρδία
Βγαλμένο, ποῦ γιὰ σ' ἔννοιωσε θερμὴ λατρεία,
Καὶ θρήνησε πικρότατα στὰ δάκρυά σου.

Χαῖρ' 'Ιωνία δαφνόστεφη! Κ' ἡ 'μέρα 'γγίζει
Ποῦ ἐλεύθερη καὶ πανολβία πλέον θὰ ζήσης,
Καὶ λάμψη 'νειροφάνταχτη μιᾶς νέας ζωῆς θὰ χύσης,
'Υπέροχης, πνευματικῆς, ποῦ θὰ φωτίζη,
"Οπως στὴς μέρας τὲς λαμπρές, ποῦ ἡ 'Ασπασία
'Ενέπνεε τὸν Περικλῆ καὶ τὸν Φειδία.

ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΦΥΗ: ΑΔΗΣ ΚΑΙ ΧΘΩΝ ΜΕΛΑΙΝΑ ΣΧΟΝΤΩΝ ΤΑΥΤΑ

2. ΚΛΑΖΟΜΕΝΑΙ

Στὴν ὄχθη τῶν Κλαζομενῶν τὴν δακρυποτισμένη
Μὲ τὰ γλαυκὰ τὰ κύματα τοῦ Ἑρμαϊκοῦ, στὴν ὄχθη
Ποῦ τὴν φιλεῖ γλυκὰ-γλυκὰ ὁ Βορηᾶς, ποῦ σιγοπαίζει
Μὲ τὰ νερὰ τῆς θάλασσας, τῆς θάλασσας, ποῦ λέγει
Ὕμνον θεῖον, περίλαμπρον γιὰ τὰ περίσσια κάλλη
Τῆς Ἰωνίας τῆς εὔμορφης Ἰωνίας ποῦ αἰώνια
Εἶναι τοῦ ὡραίου, τοῦ καλοῦ μάννα καὶ τροφοδότρα,
Στὴν ὄχθη τῶν Κλαζομενῶν, ποῦ τὴν στολίζουν ρόδα,
Ποῦ τὴν στολίζουν λεμονιές, πορτοκαλλιὲς καὶ φτέρες.
Καὶ πεῦκα πυκνοφούντωτα, φτελιὲς καὶ ἀκακίες,
Στοῦ φεγγαριοῦ τ' ἀντίφεγγο χορεύουν ἡ Νεράϊδες
Κ' ἡ Φιλομήλα τραγουδεῖ κ' ἡ Ἠχὼ τὸ μεταλέγει
Τ' ὡραῖο τὸ ταργοῦδί της εἰς τῆς Μελέτης τ ἄντρον·
«—Χαίρετε, ὡραῖες Κλαζομενές, πατρὶς τοῦ Ἀναξαγόρα
Ποῦ ἔλεγε·—Ἡ Φύση εἶν' ὄμορφη καὶ αἰώνια κ' ἡ Σελήνη
Καὶ ὁ Ἥλιος εἶν' ὅπως κ' ἡ Γῆ κατοικημένοι Κόσμοι,
Μέρη τοῦ ἀπείρου Σύμπαντος, τοῦ Σύμπαντος τοῦ Θείου.
Ὁ Νοῦς ὁ ἀπειροτέλειος, ὁ αὐτοκρατής, αἰτία
Αὐτὸς εἶναι τοῦ Σύμπαντος, αὐτὸς ἀρχὴ τοῦ Κόσμου,
Ὁ Νοῦς, ποῦ εἶν' τὸ λεπτότατο κι' ἀγνότατο ἀπ' τὰ ὄντα,
Ὁ Νοῦς ἡ κινητήριος δύναμις τῶν Στοιχείων
Καὶ ἀπ' τὸν Νοῦν τὸν ἄναρχον πηγάζει κάθε γνῶσις.

3. ΣΜΥΡΝΗ

'Ομορφοθυγατέρα τῆς 'Ιωνίας πέρκαλη, Σμύρνη, εὐμορ-
(φοσμύρνη,
Ποιὸς ψάλτης τῆς μορφάδας σου μπορεῖ νὰ σοῦ παινέσῃ
Ποιὸς ἠμπορεῖ πειὸ εὔμορφο τραγοῦδι νὰ σοῦ ψάλῃ
'Από τὸν Φοῖβο 'Απόλλωνα ποῦ σ' ἔχει δυὸ χαρίσει
Δυὸ ὑμνητὰς στὰ κάλλη σου, τῆς Καλλιόπης τέκνα,
Τὸν "Ομηρον, ποῦ ἀνέθρεψες, τὸν Κόϊντον ἐπίσης.
Γειά σου, χαρά σου, μάγισσα καὶ σκλάβ' ἀκόμη ἂν εἶσαι
Καὶ ἂν ἀκόμη ὁ βάρβαρος σὲ τυραννῇ, τὴς χάρες
Καὶ τὲς ὑπέρκαλες μορφιὲς σὺ δὲν τὴς ἔχεις χάσει
Σμύρνη πάλι θ' ἀναστηθῇς ἐλεύθερη καὶ πλούσια
'Εσήμανεν ἡ σάλπιγγα τὴν νίκην τῆς 'Ελλάδος
Καὶ τοῦ βαρβάρου σίμωσε τὸ τέλος, ἀνδρειωμένα
Ρίχνονται μέσ' στὴ χλαλοὴ τῆς μάχης, δὲν κρατιοῦνται
Τὰ λεβεντόκορμα παιδιά, θέλουν γιὰ νὰ νικήσουν
Καὶ τὴν 'Ελλάδα θέλουνε λεύθερη πᾶκρη σ, ἄκρη
«Δὲν μᾶς τρομάζουν κανονιές, δὲν μᾶς τρομάζουν πλήθη
»Θέλομεν νὰ νικήσωμεν, ἐλεύθερ' ὄχι σκλάβοι,»
Φωνάζουν μύρια στόματα τώρα, ποῦ κυβερνήτης
Μᾶς ὁδηγεῖ ὁ 'Ελευθέριος, τῆς Κρήτης τὸ λιοντάρι,
Τῆς Κρήτης τῆς ματόβρεχτης τὸ φωτεινὸ κεφάλι,
Τῆς Κρήτης, ποῦ μᾶς ἔδειξε πόσο γλυκειά 'ναι ἡ Νίκη

---

5. ΦΩΚΑΙΑ

Βασίλεψ' ὁ χρυσάχτινος, ὁ χρυσοχαίτης Ἥλιος
Τἀστέρι τὸ μονάκριβο, τὸ φωσπεριχυμένο
Τῆς μέρας τῆς μυρόβολης, στὴν δύσιν ἔχει γύρει
Καὶ λούζεται μέσ' στὰ νερὰ τοῦ Ἑρμαϊκοῦ, ποῦ ἀφρίζει
Ὅταν χτυπᾷ στῆς Φώκαιας τῶμορφο περιγιάλι
Τὸ κῦμά του τ' ἀτίθασσο καὶ γλυκομουρμουρίζει
Στὸ φύσημα τοῦ Ζέφυρου, στἀνέμισμα τοῦ Ἐμπάτη.
Λάμπουν ἀπ' τὴς μαρμαρυγὲς τὰ νερὰ σὰ σμαράγδια
Ἀπ' τὴ φωτόλουστη ἀντηλιὰ τοῦ ἡλίου ποῦ χαιρετάει
Τῆς Ἰωνίας τὴς εὔμορφες ἀκρογιαλιὲς σὰν φεύγῃ
Στὴν Ἑσπερία νὰ 'φχηθῇ σἄλλους τὰ καλημέρα.
Ἀστράφτουν ἀπ' τὸ ἡλιόφωτο κι' οἱ πύργοι κα ὶτὰ κάστρα
Κ' οἱ λευκομάρμαροι ναοί, τἀνάχτορα κι' ἡ λέσχες.
Ἔδυσ' ὁ γήλιος· ἄρχισαν γιὰ ν'ἀνατέλλουν τἄστρα
Σύθαμπα πᾶν' στὸν οὐρανό· μὲ δάκρυα στὰ καράβια
Τῆς Φώκαιας οἱ κάτοικοι μπαίνουνε μέσ' τὰ πλοῖα
Καὶ τ' ἀκρογιάλι τὸ ἱερὸ μὲ δάκρυα τὸ ραντίζουν,
Τὸ χῶμα τῆς πατρίδος των τὸ ποθητὸ φιλοῦνε
Γιὰ τελευταῖον ἀσπασμό· τὸ σύνθημα σὰν δόθη
Τραβήχθηκαν ἡ ἄγκυρες καὶ μὲς τὴν πόλι ἀπλώθη
Φωτιὰ γιγάντεια, τρομερή, κ' ἡ φλόγες ὡς τὰ γνέφη.
Ὅλη τὴν νύχτα ἐκαίονταν ἡ Φώκαια κ' ἐρημώθη

ΦΑΕΙΝΟΝ ΣΗΜ' ΑΝ' ΟΥΡΑΝΟΝ ΓΛΑΥΚΟΝ ΦΑΙΝΕΙ
ΩΣ ΗΛΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ ΜΗΝΗΝ ΔΙΚΑΣΕΙ

.Η πλούσια μητρόπολις τῆς Μασσαλίας, τῆς Κύρνου,
Ψυχὴ δὲν ἔμειν'· ἔφυγαν οἱ κάτοικοι γιὰ πάντα
Καὶ παραδῶκαν ἔρημη τὴν πόλι τους στὸν Πέρση.
Τώρα κοντὰ στὰ κάστρα της, στοὺς κρημνισμένους πύρ-
(γους
Προβάλλ' ἡ Νέα Φώκαια μικρή, χαριτωμένη
Μὲ νέους πόθους, μ' ὄνειρα, μὲ νέα ζωὴ καὶ σφρίγος.

6. ΕΦΕΣΟΣ

Μέσα σὲ κάμπο ἀνθόσπαρτο, σὲ βελουδένιο κάμπο
Ποῦ τὸν στολίζουνε ψηλά, περήφανα πλατάνια
Ἄλλα κοντὰ στὴς ρευματιὲς καὶ ἄλλα στὴς νερομάνες
Στὲς κρύες κεφαλόβρυσες, στὲς γάργαρες ἀνάβρες,
Στὴς ὀχθιὲς τὲς κατάφυτες τοῦ ποταμοῦ Καΰστρου.
Μέσα σὲ κάμπο ἀνθόσπαρτον, ποῦ τὸν στολίζουν πεῦκα
Θεόρατ' ἀνεμόδαρτα, γιγάντεια κυπαρίσσια,
Χίλιων λογιῶν δροσόχορτα, χίλιων λογιῶν δροσάνθη
—Κυκλώπεια, μεγαλόπρεπη τῆς Ἰωνίας προβάλλει
Τῆς Ἰωνίας ἡ Ἄνασσα, τῶν Ἰώνων τὸ καμάρι,
Ἡ περιλάλητ' Ἔφεσος· κι' ὁ πέρκαλος ναός της
Λαμποκοπᾷ στὴν ἀντηλιὰ σὰν φωτεινὸ διαμάντι.
Πελεκητός, ἀσύγκριτος εἰς τοῦ ρυθμοῦ τὸ κάλλος,
Εἶν' ἕν ἀπὸ τὰ τἀρίφνητα τὰ θαύματα τοῦ κόσμου.

"ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΠΑΤΗΡ' ΠΟΛΕΜΟΣ ΓΑΡ ΒΑΣΙΛΕΥΣ".—
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

Δὲν ἀντηχοῦν σὰν ἄλλοτε μέσ' στὸν ναὸν χιλιάδες
Φωνὲς μύριων προσκυνητῶν· «Χαῖρ' Ἄρτεμι Ἐφεσία»
Εἷς τὸν ναὸν ὁ Ἡράκλειτος εἶν' μόνος ἐπισκέπτης
Μὲ πολλὴν ἔννοιαν στέκεται, ἀκίνητος, ὀλόρθος,
Στὸ πρόσωπό του βαθουλὰ εἶναι γραμμέν' ἡ σκέψις
Ἔχει τὸ βλέμμα βλοσυρὸν κ' ἐπάνω στυλωμένον
Στ' ἄγαλμα τὸ λευκότατον τῆς πολιούχου, μένει
Στὴν ἴδια θέσι καὶ χωρὶς νὰ προσκυνῇ, νὰ κλίνῃ
Τ' ἀγέρωχό του ἀνάστημα, δὲν εἶν' αὐτὸς ἱκέτης
Τῆς Ἐφεσίας τῆς θεᾶς, ὡσὰν Θεὸς προσβλέπει
Τ' ἀναιμικὸ τὸ ξόανο, φιλοσοφεῖ καὶ λέγει·
—Ἄψυχε μαρμαρόλιθε, γλιμμένε σὺ μὲ τέχνη
Στ' ὁμοίωμα μιᾶς φαντασιᾶς, στὸν τύπο μιᾶς ἰδέας,
Ποῦ ἐγέννησεν ὁ δυνατὸς ὁ νοῦς ἑνὸς τεχνίτου
Δὲν ἔχεις φρένας καὶ ψυχὴν καὶ ὅμως σὲ προσκυνάει
Ὁ ἀνόητος αὐτὸς λαός, μπροστά σου γονατίζει
Ὑγείαν, πλούτη σοῦ ζητεῖ καὶ δόξαν κι' εὐμορφίαν,
Ὅμως ἐσὺ πῶς δύνασαι γιὰ νὰ παραχωρήσῃς
Ὅσα δὲν εἶν' στὸ χέρι σου, δὲν εἶν' στὴ δύναμί σου,
Δὲν ἠμπορεῖς νὰ κουνηθῇς, τί ἀπὸ σέν' ἐλπίζουν,
Ἀφοῦ δὲν ἔχεις νοῦν, ψυχήν, θέλησιν, οὔτ' αἰσθήσεις;
Ὁ Νοῦς τὰ πάντα κυβερνᾷ κι' ὁ νοῦς τὰ πάντα βλέπει
Ὁ Νοῦς ἀκούει, σκέπτεται καὶ τὰ ὄργανα ὑπακούουν

"ΕΚΓΕ ΤΩΝ ΔΙΑΦΕΡΕΟΝΤΩΝ Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΑΡΜΟΝΙΑ"—
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

Στῆς ψυχῆς τὰ κελεύσματα· τὰ πάντα ἔχουν μίαν ἔννοια
Νἄρχωνται, νὰ παρέρχωνται, νὰ φθείρωνται, νὰ ρεύουν.
'Ο χρόνος καὶ ὁ ποταμὸς ὀπίσω δὲν γυρίζουν
'Οπίσω δὲν ξαναγυρνοῦν· ὁ πανδαμάστης χρόνος
Φεύγει πρὸς ἕν ἀόριστον σημεῖον, ποῦ στὰ βάθη
Χύνεται μιᾶς ἀπέραντης ἀβύσσου, ποῦ κρατάει
Στὴ δύναμί της τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον.
'Ο κόσμος εἶν' μυστήριον εἰς τὸν θνητὸν ποῦ ἐρρίφθη
Εἰς τὸν κλαυθμῶνα τῆς ζωῆς, ποῦ βασιλεὺς ὡρίσθη
Ἄρχων, δυνάστης, τύραννος ὁ πόλεμος αἰώνια
'Ο πόλεμος πάντων πατήρ, ὁ πόλεμος δεσπότης·
Στὸ Πᾶν τἀνεξιχνίαστον αἰώνια ἡ ἁρμονία
Γίνετ' ἀπ' τὰ πολέμια· κρῖμα πέραν τοῦ τάφου
Τίποτε δὲν γνωρίζομεν· μήπως καὶ τὸ παρόν μας
Μποροῦμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν; τὸν νοῦν μας δὲν διδάσκει
'Η ἄγονος πολυμάθεια, κι' ἀπὸ τὰς γνώμας ὅλας
Καμμιὰ δὲν ἐπροχώρησε στὸ Κράτος τῆς 'Αλήθειας,
Ἔχει καὶ γνώμη ὁ συρφετὸς πάντα δική του, κ' εἶναι
Στὴν ὀρθὴν ἀμετάπειστος, γεμίζουνε σὰν κτήνη
Πάντοτε τὴν κοιλίαν των, καὶ χιλιάδες ὄχλου
Βαναύσου δὲν ζυγίζουνε μ' ἕν' ἄνθρωπον ἀξίας
Εἴμεθα καὶ δὲν εἴμεθα· τὸ πᾶν κατὰ συνθήκην·
Νομίζεται καὶ τὸ καλὸν εἶναι κακὸν ἐπίσης

"ΕΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΔΙΣ ΟΥΚ ΑΝ ΕΜΒΑΙΗΣ"—
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

Εἰν
Γιὰ
Οὔ
Καὶ
Λέ
Τὸ
Κα
Ἀπ
Κα
Εἰ

Ἀν
Τίς
Κ
Κα
Κ
Ἐ
Ἐ
Μ
Κ
Ἰ
Ἀ

Εἶναι πικρόν, πικρότατον τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης
Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, μὰ καλὸν κεὔγευστον γιὰ τὰ ψάρια
Οὐδὲν ἐκφράζει ὁ Πύθιος θεὸς καὶ οὐδὲν κρύπτει
Καὶ μὲ τοῦ Φοίβου 'Απόλλωνος τὴ δύναμ' ἡ Πυθία
Λέγει στὴν ἀνθρωπότητα γυμνὸν τὸν θεῖον λόγον.
Τὸ πᾶν εἷς Νόμος κυβερνᾷ κ' εἷς Νόμος διευθύνει,
Καὶ ὁ ἥλιος στοῦ Σύμπαντος τὸν νόμον ὑπακούων
'Ακολουθεῖ κανονικήν, ἀλάνθαστον πορείαν
Καὶ ὁ νόμος ὅπου κυβερνᾷ τὰς πόλεις τῶν ἀνθρώπων
Εἶναι τοῦ θείου ἀπαύγασμα καὶ ἀλαθήτου Νόμου.

"ΠΑΝΤΑ ΡΕΙ, ΕΤΕΟΝ ΟΥΔΕΝ ΜΕΝΕΙ"— ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

7. ΚΟΛΟΦΩΝ

'Αντιλαλοῦν τὰ ἔλατα στὸ ἐρημικὸ περγιάλι
Τῆς Κολοφῶνος μὲ ρυθμό, μὲ μουσικὴ γλυκεῖα
Καὶ λέν' τραγοῦδι λυπηρό· «—Μέσα στὴν 'Ιωνία
»Καμάρι ἤσουν περίφανον, ἄστραφτες στὸ χρυσάφι,
»Κ' οἱ ναοί σου οἱ κατάλευκοι, περήφανοι στοῦ ἥλιου
»Ἔλαμπαν τὴν μαρμαρυγή· Νύμφες καὶ Ναϊάδες
»Στῆς Μουσικῆς τὴν εὔρυθμην ἀγάλλοντ' ἁρμονία·
»Μὰ ξάφνου ἐφάνη ὁ βάρβαρος κατακτητής, ὁ Πέρσης
»Καὶ παῦσαν ὅλα· 'ρείπια προτίμησες νὰ γίνῃς
»Παρὰ νὰ πέσῃς στᾶτιμα τὰ χέρια τῆς δουλείας
»Μὲ μιὰ φωνή, μὲ μιὰ κραυγή· «—Μακράν, στὴν 'Εσπερία

ΕΣΤΙ ΘΕΟΣ ΕΝ ΘΕΟΙΣΙΝ ΩΣ ΕΣΤΙΝ ΕΙΝΙ ΒΡΟΤΟΙΣΙΝ

»Φύγωμεν, Ἴωνες, μακράν, ἐκεῖ νέαν πατρίδα
»Ἂς κτίσωμεν, ἐλεύθεροι ζήσωμεν, ἡμεῖς δοῦλοι
»Ποτὲ δὲν θὰ θελήσωμεν νὰ γίνωμεν τῶν Μήδων.
»Αἷμα καθάριο Ἰωνικὸ στὰς φλέβας μας ἂν σφύζῃ,
»Ἂς μποῦμε στὰς τριήρεις μας κι' ἂς καύσωμεν τὴν πόλι
»Τὴν πόλι, ποῦ μᾶς γέννησε. Χαῖρε, πατρίς μας, χαῖρε.
»Καὶ σεῖς, κυματοτάραχτες ἀκρογιαλιὲς καὶ λόφοι
»Τῆς Ἰωνίας χαίρετε καὶ κάμποι ἀνθολουσμένοι.»
»Καὶ φεύγουν μὲ τοὺς Φωκαεῖς μακρὰν στῆς Τυρρηνίας
»Εἰς τὲς ἀπόκρημνες ἀκτὲς νὰ κτίσουν τὴν Ἐλέα.
»Στὸ πλῆθος μέσ' τῶν οἰκιστῶν, ποῦ πᾶν γιὰ νέα πατρίδα
»Ζωγραφιστὸς σὰν τὸν Ἑρμῆ στὴν εὐμορφιά, στὰ κάλλη
»Καὶ μέσ' τῆς νειότης τὴν ἀκμή, ποῦ τὴν χαρὰ ἀγκαλιάζει
»Ὁ Ξενοφάνης σκέπτεται, δὲν ὁμιλεῖ, μόν' γράφει·
»—Ἐνόσῳ ζῶ, πατρίδα μου, ἐνόσῳ ζῶ, Ἰωνία,
»Κ' ἐνόσῳ μέσ' τὰς φλέβας μου τὸ αἷμά μου θὰ σφύζῃ,
»Θὰ κλαίω τὴν μαύρη μοῖρά μας· δὲν ἔπρεπε σὺ δούλη
»Νὰ πέσῃς εἰς τὸν βάρβαρον· ἆρά γε, ποιὰ 'ναι ἡ αἰτία,
»Καὶ παραμάζουν οἱ λαοί; Δὲν ἤτανε γενναῖα,
»Ἡρωϊκά, περήφανα τὰ τέκνα τῆς Ἰωνίας;
»Ποῦ τρέχανε στὸν πόλεμο σὰν νᾶταν πανηγῦρι;
»Καὶ τώρα φεύγουνε μακράν, φοβοῦνται τοῦ βαρβάρου
»Τὴν λόγχη, ποῦ περίχαροι ἕναν καιρὸ ἀντικρύζαν;
»Ἄχ! ἔμαθαν στὴν Λυδικὴ τὴν πολυτέλεια, κ' εἶναι

»Σὰν 'Ασιᾶται μαλθακοὶ καὶ χλιδαροί, ἀγαποῦνε
»Τὸν οἶνον, τὰ θεάματα, τῆς Κύπριδος τὰ δῶρα!
»Πέφτουν τὰ ἔθνη ψεύτικη γιατ' ἔχουνε θρησκεία
»Καὶ κοινωνία ἀνόητη· τὸν ἀθλητὴν θαυμάζουν
»Τὸν στεφανώνουν, τὸν ὑμνοῦν, τὸν ἀγαθὸν διόλου·
»Προτιμοῦνε τοῦ σώματος τὴν ρώμην τὴν κτηνώδη
»'Από τὸν παντουργὸν τὸν νοῦν, τὴν φωταυγῆ σοφίαν.
»Κατασκευάζουνε θεούς, θεὰς ἀνθρωπομόρφους
»Καὶ προσκυνοῦνε τῶν χειρῶν τὰ ἔργα των, χαμένοι.
»Τὰ κτήνη χέρια ἂν εἶχανε, ὁμοίους τοὺς θεούς των
»Βεβαίως θὰ ζωγραφίζανε· μέσ' στὴν αἰώνια φύσιν
»Καὶ μέσ' στὸ Πᾶν τἀπέραντον ἐνυπάρχει τὸ θεῖον,
»Ὕψιστον Ὄν, καὶ ἄπειρον, ἐντὸς κ' ἐκτὸς τοῦ κόσμου,
Πνεῦμ' ἀκατάληπτον, ψυχὴ τοῦ Παντὸς αἰωνία.—»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΠΤΑ ΨΙΘΥΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ

1. ΧΙΟΣ

Νησί, τρισμάκαρο νησί, χαρὰ στὴν εὐμορφιά σου!
'Απ' ἄκρη σ' ἄκρη λούλουδα, τῶν 'Εσπερίδων μῆλα,
Βλαστάνουν εἰς τὸν κάμπο σου καὶ πάντα ἡ Φιλομήλα
Στὲς μυγδαλιές σου τραγουδεῖ, στὰ μαστιχόδενδρά σου.
«—'Η Χίος ἡ περίκαλη, πλούσια καὶ παινεμένη,
»Νύμφη τοῦ Αἰγαίου δροσόλουστη, τῆς 'Ιωνίας καμάρι,

»Ἔχει περίσσιαν εὐμορφιάν, ἔχει περίσσια χάρι.
»Μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι της οἱ ἀνθοστεφανωμένοι
»Μοσχοβολοῦν οἱ κόρφοι της οἱ κυματολουσμένοι
»Καὶ στὰ βουνά της θρέφεται τῆς δάφνης τὸ κλωνάρι.
Ἡ ροδοδάφνη ἀνθοβολεῖ, φουντόνει τὸ θυμάρι,
Κ' οἱ λόγγοι της εὐφραίνουνται πάντα δενδροντυμένοι.
»Χαρὰ στὴ νῆσο, ποῦ ἔθρεψε τῆς ποίησης πατέρα
»Χαρὰ στὴ νῆσο, ποῦ ἔκλεξε μοναχοθυγατέρα
»Ἡ Καλλιόπη καὶ μ' αὐτὴν ἡ Νύμφες μ' ἁρμονία
»Θεόκαλη κρυφολαλοῦν τὴν τόση της μορφία.»

2. ΛΕΣΒΟΣ

Στοῦ Αἰγαίου τὰ γλαυκὰ κύματα, Νύμφη χαριτωμένη
Ἡ Λέσβος ἡ θεόκαλη τὴς εὐμορφιές της δείχνει.
Τὸ μέτωπό της τὸ κοσμεῖ δάφνης θεῖο στεφάνι,
Καὶ στὰ λευκὰ τὰ χέρια της ἐλῃᾶς κρατεῖ κλωνάρι.
Γύρω της παίζουν μὲ χαρὰν ἡ τρεῖς της θυγατέρες
Ἡ Ἐρεσσός, κ' ἡ Μήθυμνα κ' ἡ εὔχαρη Μυτιλήνη..
Μέσ' στᾶλση της ὁ Θεόφραστος κι' ὁ Πιττακὸς προβάλ-
(λουν
Οἱ δύο σοφοί· τὴν ὄψι των σκέψι βαθειὰ αὐλακόνει,
Τοὺς ἀντικρύζει κ' ἡ Σαπφὼ μὲ τὴ γλυκειά της λύρα,
Ὁ Ἀλκαῖος μὲ τὴν φόρμιγγα μελίρρυτο ἆσμα λέγει·—

ΑΝΤΙ ΔΕ ΣΑΠΦΟΥΣ ΕΙΣΕΤΙ ΣΕΥ ΤΟ ΜΕΛΙΣΜΑ ΚΙΝΥΡΕΤΑΙ Α ΜΥΤΙ-
ΛΑΝΑ — ΜΟΣΧΟΣ

«—'Αντιλαλεῖ γλυκὰ ἡ 'Ηχὼ μέσ' στῶν βουνῶν τὴν αὔρα
»Τῶν φύλλων τὸ ψιθύρισμα καὶ τ' ἀηδονιοῦ τὸ μέλος.
»Γλυκολαλοῦν οἱ κορδαλοὶ στὸν τύμβον τοῦ Τερπάνδρου·
»Ξύπνα, καϋμένε Τέρπανδρε, ποῦ πέταξες τὴ λύρα,
»Ρυθμὸ νὰ παίζῃς Λυδικό, ποῦ νὰ στενάζει ὁ κάμπος;
»Ξύπνα, κ' ἡ Φύσι εἶν' πάντα νειὰ· τὰ δένδρα ξαναν θοῦνε
»Καὶ τἄνθη εἶν' εὐμορφότατα· δὲν πρέπει τὸ τραγοῦδι
»Νὰ σιωπᾷ τἀθάνατο τώρα ποῦ ἡ Φύσις θάλλει.»

3. ΡΟΔΟΣ

Στῆς Μεσογείου τὰ κύματα, τοῦ 'Ηλίου ἡ θυγατέρα
Καὶ τ'ς 'Αμφιτρίτης λούζεται·—Ρόδος, ὡσὰν ἐσένα
Ποιὰ Νύμφη 'ν ἄλλη πέρκαλη, ποῦ σὲ φιλεῖ μὲ λάβρα
'Ο Λύκιος ὁ χρυσάκτινος μόλις χαράζ' ἡ ἡμέρα;
Καὶ ὁ Ζέφυρος στὰ πόδια σου μὲ τὴν γλυκειὰ τὴν αὔρα
Τοῦ Ποσειδῶνος τραγουδεῖ, Νεραϊδοθυγατέρα,
Γειά σου, χαρὰ στὰ κάλλη σου· τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα
Λάμπουν καὶ μέσ' στὴ σκοτεινιά, σὰν νἆν' φωτὸς ἀνάβρα.
'Ο Κολοσσὸς περίφανος, ἀπ' τἄστρα ἀπ' τὴ σελήνη
Μέσ' στὸ σκοτάδι τῆς νυκτός, στὸ κῦμα πάνω χύνει
Φῶς πειὸ τρανὸν λαμπρότατον, ὡσὰν νὰ συμβολίζῃ
Τὸ θεῖο φῶς, τὸ 'Ελληνικό, ποῦ αἰώνια φωτίζει
Τὴν Οἰκουμένη, αὐτὸ τὸ φῶς, φώτισε τὸν Αἰσχίνη

"ΥΜΝΕΩΝ ΠΑΙΔ' ΑΦΡΟΔΙΤΑΣ, ΑΕΛΟΙΟΤΕ ΝΥΜΦΑΝ, ΡΟΔΟΝ"—
ΠΙΝΔΑΡΟΣ

Μαὐτὸ κι' ὁ 'Απολλώνιος στοῦ ἔπους σελαγίζει
Τὴν ἄπλετη τὴν ἀντηλιά, ποῦ ἡ Καλλιόπη χύνει,
Κι, ὁ Πρωτογένης μὲ ταὐτὸ τὸ φῶς σου ζωγραφίζει.

. . . . . .

Ὤ! μὴ καυχᾶσαι, Κολοσσέ,—λέγει τοῦ Αἰγαίου ἓν κῦμα—
Θὲ νὰ σ' ἀνοίξω ἐγὼ βαθὺ στὴν ἀγκαλιά μου μνῆμα
Θὲ νὰ σοῦ φάγω τὴ ζωή, τὸ φῶς σου θὲ νὰ σβύσω
Καὶ μόνον μιά σου ἐνθύμηση στὴν ἱστορία θἀφήσω.
'Ο Χάρης, κρῖμ' ὁ Λίνδιος, τοῦ 'Απόλλωνος νὰ στήσῃ
Τέτοιο λαμπρὸ ἀποτύπωμα κι' ὁ Χάρος νὰ τὸ σβύσῃ.
Μὰ κι' ἂν ἐχάθη ὁ Κολοσσός, ἡ εὐμορφιά του μένει
Στοῦ Πίνδαρου τὴν Δωρικὴ τὴν Μοῦσα Μελπομένη
Ποῦ τραγουδεῖ γλυκὰ-γλυκά· «Ρόδα, μυρτιὲς καὶ δάφνες
Πεῦκα, πλατάνια ἀπέραντα, κ' ἐληὲς καὶ ροδοδάφνες
Προσφέρ' εἰς σὲ τὸν Λύκιον ἡ Ρόδος σου θυσίαν
Παντοτεινὴ καὶ ἀναίμακτην, τὸ φῶς σου ἔχει λατρείαν
Θερμότατην ἡ νῆσός σου, τὸ φῶς, τὸ φῶς τὸ θεῖον
Τὸ φῶς, τὸ φῶς σου τἄναρχον, τὸ αἰώνιον στοιχεῖον.»

ΑΙΩΝ ΔΕ ΚΥΛΙΝΔΟΜΕΝΑΙΣ ΑΜΕΡΑΙΣ ΑΛΛ' ΑΛΛΟΙΤ' ΕΞΑΛΛΑΞΕΝ—
ΠΙΝΔΑΡΟΣ

4. ΧΑΛΚΗ

Χάλκη, νυφούλα Δωρική, τοῦ Αἰγαίου τὸ κῦμα πλαίνει
Τὰ πόδια σου τὰ ὁλόλευκα, καὶ ὁ Ζέφυρος σοῦ κραίνει

ΑΛΛΑ ΚΟΙΝΟΝ ΓΑΡ ΕΡΧΕΤΑΙ ΚΥΜ' Α'Ι'ΔΑ---ΠΙΝΔΑΡΟΣ

Κρυφά, κρυφὰ μέσα σταὐτί·—«Εἶσαι καὶ σὺ μορφούλα
Σὰν κάθε τοῦ 'Αρχιπέλαγου τοῦ 'Ελληνικοῦ νησούλα
"Οσο καὶ ἂν ὁ Βορρηᾶς φυσᾷ καὶ ἀγριομανᾷ τὸ κῦμα
Δὲν σοῦ 'ταράζει τῶμορφο, μαγευτικό σου κλῖμα
Τὰ στήθη σου στολίζουνε τ'ς ἀμυγδαλιᾶς οἱ κλάδοι
Κ' ἡ συκαμνιὲς σοῦ ὑφαίνουνε μεταξοτυλιγάδι
Τἀμπέλια σου ὁλοπράσινα στὸν Πάνταμον ἀνθοῦνε
Καὶ τὸν γλυκό τους τὸν ἀνθὸν ἡ μέλισσες ροφοῦνε
Σὲ ζήλεψαν οἱ Βενετοὶ κῆρθαν τὴν εὐτυχιά σου
Νὰ σοῦ χαλάσουν οἱ ἄπιστοι· σοῦσφαξαν τὰ παιδιά σου
Καὶ ἄλλα κλεῖσαν σὲ σπήλαιο μέσα γιὰ νὰ καοῦνε.
Μὴ καταρᾶσαι· ὅ,τι ἔκαμαν, μιὰ μέρα θὰ τὸ βροῦνε.»

5. ΤΗΛΟΣ

'Αντίκρυ στὸ Τριόπιον ἡ Τῆλος καμαρόνει
Καὶ τὴν ἀμυγδαλόφυτη κορφή της στεφανόνει
'Η φήμη ἡ γοργοφτέρυγη τῆς "Ηριννας, ποῦ ὡραῖο
Εἶπε τραγοῦδι ἐρωτικὸ στὸν ἀκριβό της νέο
«—Εἶναι γλυκό, πολὺ γλυκὸ τῆς εὐμορφιᾶς τἀστέρι,
»Ποῦ συντροφεύει τὴν Αὐγὴ τὸ ζηλευτό μου ταῖρι.»

ΤΗΛΙΔ ΩΣ ΕΙΔΩΝΤΙ... ΗΡΙΝΝ' ΕΝ ΤΥΜΒΩ ΓΡΑΜΜ' ΕΧΑΡΑΞΕ ΤΟΔΕ
—ΗΡΙΝΝΑ

6. ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΑ

Στὸ κῦμα τ' ὁλοδιάφανο τῆς 'Αμφιτρίτης παίζει

ΑΛΛΑ ΓΑΡ ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΡΓΩ—ΠΙΝΔΑΡΟΣ

Ἡ Νύμφη Ἀστυπάλαια· «—Τὸ θεϊκὸ τραπέζι
»Ἔστησα πάν' στὴ νῆσό μου, ποῦναι τὰ σαλιγκάρια
»Κ' οἱ ἀστακοὶ κ' οἱ κάβουροι, ποῦναι τὰ καλαμάρια
»Καὶ τἀχταπόδια, οἱ ἀχενί, τὰ στρείδια καὶ τὰ χτένια
»Ἄφθονα, νοστιμώτατα· κ' ἔχω σταφύλι ἀφρᾶτο
»Ποῦ δίνει σφρίγος στὴ ζωή, διώχνει μακρυὰ κάθ' ἔννοια.»

7. ΝΙΣΥΡΟΣ

Στοῦ Αἰγαίου πάνω τὰ κύματα κάθετ' ἀναπαυμένη
Ἡ Πορφυρὶς ἡ Νίσυρος καὶ γλυκοτραγουδεῖ·
«—Ἐγώ 'μαι νῆσος εὔμορφη καὶ νῆσος παινεμένη
»Γιὰ τὴς πολλὲς θερμοπηγὲς καὶ τὴ γλυκιὰ ζωὴ
»Ἀπὸ τὰ βάθη τ'ς ἄβυσσος ἡ Ποσειδόνια θεότης
»Μ' ἔβγαλε μὲ τὴν τρίαινα, μ' ἐπέταξε μ' ὀργὴ
»Καὶ κάτω ἀπ' τὸ βάρος μου πλακώθη ὁ Πολυβώτης
»Καὶ κάθε του ἀγριοτάραγμα ταράζει, σείει τὴ γῆ».

8. ΙΚΑΡΙΑ

Στὸ Πέλαγος ἡ Νικαρία βαρυὰ στενάζει, κλαίγει
Κ' ἕνα τραγοῦδι θλιβερὸ στοῦ Αἰγαίου τὰς νήσους λέγει·
«—Ἐδῶ ἔπεσεν ὁ Ἴκαρος, ὁ πρῶτος ὁ ἀεροπόρος
»Εἶν' ἱερὸ τὸ μνῆμά του κ' εἶν' ἱερὸς ὁ χῶρος
»Εἰς τὸ γιαλό μου, ποῦ ἔπεσεν τοῦ Δαίδαλου ὁ γυιὸς
»Τῆς Ἐπιστήμης μάρτυρας ἐξαίσιος, λαμπρός.»

ΠΟΝΤΙΕ. ΧΡΥΣΟΤΡΙΑΙΝΑ ΠΟΣΕΙΔΟΝ ΓΑΙΑΟΧΕ. ΕΓΚΥΜΟΝ' ΑΝ ΑΛΜΑΝ___ ΑΡΙΩΝ

9. ΚΩΣ

'Εμπρὸς στῆς 'Αλικαρνασσοῦ τἀμμόχωστο περγιάλι
Μὲ δέντρα, δροσολούλουδα εὐμορφοστολισμένη
'Η Εὐναιομένη, ἡ Μεροπίς, ἡ Κῶς, ἡ φημισμένη
Γιὰ τἀθερά της θέλγητρα καὶ τὰ πολλά της κάλλη
Τὲς Δωρικὲς τὲς χάρες της γλυκὸ τραγοῦδι ψάλλει·
«—'Ο 'Ασκληπιὸς ζεστάθηκε μέσ' τὴ δική μου ἀγκάλη,
»'Εγώ 'μαι ἡ Κῶς ἡ Μεροπίς, ἡ Κῶς ἡ παινεμένη,
»'Εγώ 'μαι ἡ Κῶς ἡ Δωρική, ἡ πλούσια, ἡ δοξασμένη,
»'Η μάννα εἶμαι τοῦ Χάλκωνος, τοῦ Εὐρυπόλου ἡ μητέρα,
»'Εδῶ πρωτοτραγούδησαν τὰ ὡραῖα τἄσματά τους
»'Ο Φιλητᾶς καὶ ὁ Θεόκριτος κ' ἔπαιζαν τὴν φλογέρα
»Γλυκὰ-γλυκὰ καὶ τοῦ ἰατροῦ σώζεται τοῦ 'Ιπποκράτους
»'Ακόμα ὁ γεροπλάτανος καὶ τὴν 'Αναδυομένη
»'Η Τέχνη ἐδῶ τοῦ 'Απελλῆ γέννησ' ἡ ξακουσμένη.»

10. ΚΑΡΠΑΘΟΣ

Μέσ' στὸ Καρπάθιο πέλαγος ἡ Κάρπαθος προβάλλει
Μὲ τὰ δασιά της τὰ βουνά, ψηλή, καμαρωτή.
Θαρεῖς κ' εἶναι ψηλότερη ἀπ' ὅλες τὴς Σποράδες
Κ' ἡ κορυφή της, ἡ ψηλή,
Δείχνει μακρυὰ στὰ κύματα τ' ἀγέρωχά της κάλλη
Καὶ τ'ς ἄγριες 'μορφάδες.

"ΚΑΙ ΣΕ ΚΟΩΣ ΑΤΙΤΑΛΛΕ ΒΡΕΦΟΣ ΝΕΟΓΙΛΛΟΝ ΕΟΝΤΑ"—
ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Καὶ λέει τραγοῦδι μυθικὸ στὲς δώδεκ' ἀδερφάδες της·
«—'Εγὼ εἶμ' ἡ ὡραία Σκάρπαθο κ' ἐγώ 'μαι τῆς 'Ασίας
»Καὶ τοῦ Παλλῆνος ἡ εὔμορφη μοναχοθυγατέρα
»Κ' ἔχω παιδὰ ναυτόπουλα κ' ἔχω παιδιὰ τ'ς ἀνδρείας
»'Οποῦ τἀρέσει ἡ θάλασσα μ' ὅλες τὲς ἀγριάδες της
»Ποῦ παίζουν καὶ ἀντρειεύουνε στὸ κῦμα νύχτα-μέρα.»

11. ΛΕΡΟΣ

Μέσ' στὸν ναὸν τ'ς 'Αρτέμιδος κοιμᾶτ' ὁ εὐπατρίδης
'Ο ἱστορικός, ὁ ἀθάνατος, ὁ θεῖος Φερεκύδης
Καὶ στὰ Τεμένια, στὸ Λακκί, στὰ βράχια, στὲς κορφὲς
Τοῦ Μελεάγρου ἡ ἀδερφὲς
Ποῦ ἡ Ἄρτεμις τὲς ἄλλαξε καὶ τὲς ἔκαμε πουλιὰ
Τἀδελφοῦ κλαῖν' τὸν θάνατο μὲ πένθιμη λαλιά.

12. ΠΑΤΜΟΣ

Τραχειά, ὀρεινή, δασόφυτη κι' ἀμπελοστολισμένη
Μέσα στὸ κῦμα ἀναζητεῖ σὰν κάτι νὰ γυρεύῃ
'Απτὰ Σημεῖα τῶν Καιρῶν νὰ μάθῃ ποῦ ἡ ἐμπνευσμένη
Τοῦ Θεολόγου ἡ ψυχὴ μὲ γρίφους σημαδεύει.
Εἶναι θαυμάσιο τ' αἴνιγμα, τρόντι τῆς ζωῆς
Ἔτσι ποῦ τὸ παράστησεν ὁ Μέγας ποιητής.
Ποιὸς ἠμπορεῖ τἀσύλληπτο τὸ ἔργον του νὰ λύσῃ
Καὶ μὲ λαλιὰν ἀνθρώπινην σοφὰ νὰ παραστήσῃ ·

Ὅπως τοῦ Λόγου ὁ Μαθητής;
Ποιὸς ἠμπορεῖ τοῦ Μύστη
Νὰ τὸ ἐξηγήση τὄραμα, ποῦ τὤγραψε μὲ πίστη,
Καὶ λέει τὸ μέλλον τῶν Ἐθνῶν; Στῆς Γνώσης τὸ πρατήριο
Δὲν βρέθη οὔτε ἕνας γηγενὴς νὰ λύση τὸ μυστήριο!

13. ΚΑΛΥΜΝΟΣ

«Εἶμαι λάτρις τοῦ Ἀπόλλωνος,» ἡ Κάλυμνος φωνάζει
Στὸ κῦμα τ' ὁλοδιάφανο, ποῦ τὴν γλυκοφιλεῖ.
«—Γειά σου, Νεράϊδα Δωρική,» τὸ κῦμα τήνε κράζει
»Τὴν εὐμορφιά σου ζήλεψα καὶ σ' ἀγαπῶ πολύ!»
»Ἂν δὲν μπορῶ τὰ δάση σου τὰ ὡραῖα νὰ φιλήσω,
»Ἂν δὲν μπορῶ τοὺς λόγγους σου σφιχτὰ ν' ἀγκαλιασθῶ,
»Μὰ κάθε σπίτι σου εὔμορφο μπορῶ νὰ τὸ χτυπήσω
»Μὲ τὸ σκεπάρνη τὸ βαρὺ τοῦ Χάρου ποῦ κρατῶ.
»Ἐγὼ βαστῶ στὸ χέρι μου, βαστῶ στὴ δύναμή μου
»Τοὺς ἄντρας καὶ τὰ σκάφαντρα, ποῦ σὺ μοῦ ξαπολυεῖς
»Μέσ' στοὺς βαθεῖς τοὺς κόρφους μου, κ' εἶναι στὴ θέλησί (μου
»Νὰ μὴ τἀφήσω νὰ χαροῦν τὰ κάλλη τῆς Αὐγῆς.»

14. ΜΕΓΙΣΤΗ

Μακρυά, μακρυὰ 'πτὴ μάννα της, μονάχη καὶ ὀρφανοῦλα
Στέκει ἡ Μεγίστη καὶ τηρεῖ τοὺς κόρφους τῆς 'Ασίας·
«—Καὶ ἂν μὲ ταγίζῃς, Τούρκισσα, τὰ κόκκινά σου μῆλα
«Ἐγὼ δὲν εἶμ' ,Ασιανή, δὲν εἶμαι Τουρκοποῦλα,

«Καὶ ἂν μὲ στολίζῃς τὸ λαιμὸ διαμάντια τῆς 'Ινδίας
«'Εγὼ πονῶ τὴ μάννα μου ἀπ' τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα
«Καὶ ἂν εἶν' ἡ μάννα μου μακρυὰ, τῆς στέλλω χαιρετήματα
«Μὲ τοῦ πελάγου τὰ κύματα».

15. ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Μοσχοβολάει ἡ Ζάκυνθος σὰν Νύμφη τοῦ 'Ιονίου
'Ωσὰν ξωθιὰ βασίλισσα ντύθηκε στὰ λουλούδια
Καὶ ὅλο μοσκομύρισε τὸ πέλαγο περίσσια
'Αφτὴ ἀπ' ὅλα τὰ νησιὰ παντοτεινή της προῖκα,
Παντοτεινή της συντροφιὰ διάλεξε τὰ δροσάνθη,
Διάλεξε τὰ μυρόβολα τὰ ρόδα, τὴς βιολέτες,
Καὶ τὴς μοσκιές, μὰγάπησε τώρα στερνὰ τὴ δάφνη
Περσότερ' ἀπὸ τὴς μοσκιές, ἀφότου στεφανώθη
Μὰφτὴν ὁ γλυκὸς κύκνος της, τῆς 'Ελευθεριᾶς ὁ ψάλτης
Καὶ μὲ τὴ δάφνη στόλισε τὸν πέρκαλο βωμό της.

16. ΙΟΣ

Κοιμᾶται μέσ, στὸν τάφο του, τὸν δαφνοστολισμένον
Στὴν Ἴο τὴν ἀπόκρημνη πολὺ γλυκὰ κοιμᾶται
'Ο ἡμίθεος ὁ ποιητής, ποῦ ἔψαλε τὰ κλέη
Τῶν Δαναῶν, ποῦ πέσανε στοῦ 'Ιλίου τοὺς προμαχῶνας,
Καὶ τῶν ἡρώων τὰς ἀρετάς, τὰς πλάνας τοῦ 'Οδυσσέως,

ΘΝΑΣΚΟΜΕΝ ΓΑΡ ΟΜΩΣ ΑΠΑΝΤΕΣ, ΔΑΙΜΩΝ Δ' Α'Ι'ΣΟΣ—
ΠΙΝΔΑΡΟΣ

Τῆς Θέτιδος τὰ δάκρυα, τὴν μῆνιν τοῦ 'Αχιλέως
Καὶ στὰ γλυκὰ τὰ ἔπη του καὶ ὁ 'Απόλλων ἐρωτεύθη.

Ὅταν μέσ' στὰ κρυστάλλινα νερὰ τοῦ Αἰγαίου γύρῃ,
'Ο φωτοδότης Ἥλιος καὶ ἀστράφτει τὸ ἄγριο κῦμα,
Σιμόνουν στὴν ἀκρογιαλιὰ τῆς Ἴου, νὰ τοῦ ψάλουν
Τὸν νεκρικὸ τὸν ὕμνο του Νεράϊδες καὶ Ναΐδες,
Τὸν ὕμνο τὸν αἰώνιο τοῦ θαυμασμοῦ, ποῦ λέγει
Στὸν Ὅμηρον, τὸν ποιητήν, τὸν ψάλτην τῶν ἡρώων,
Κάθε ψυχή, ποῦ δρόσισαν τἀθάνατά του ἔπη
Μὲ τὸ νερὸ τὸ μαγικὸ τῆς Κρήνης Κασταλίας.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΠΤΑ ΕΛΕΓΕΙΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

1. ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ

'Εκεῖ ὅπου ἀγκαλιάζεται μὲ τὴν Εὐρώπη ἡ 'Ασία
'Εκεῖ ποῦ γλυκαντιλαλεῖ τοῦ Βόσπορου τὸ ρεῖθρο
Κ' ἡ Προποντίδα κελαϊδεῖ σὲ μάγο περιγιάλι
Καὶ μέσα καθρεφτίζονται στὰ γάργαρα νερά της
'Ακρογιαλιὲς δεντρόφυτες καὶ λόφοι πλουτισμένοι
Μὲ πύργους ὑπερύψηλους, καμπαναριά, ἐκκλησίες
Τεμένη μὲ τοὺς πυργωτοὺς σιμά των μιναρέδες
Προβάλλει τὸ περίφημο Βυζάντιο· ματωμένο

ΑΠΩΛΕΤΟ ΠΡΑΝ ΤΟΙ ΟΜΗΡΟΣ ΤΗΝΟ ΤΟ ΚΑΛΛΙΟΠΑΣ ΓΛΥΚΕΡΟΝ ΣΤΟΜΑ.— ΜΟΣΧΟΣ

Κρατᾷ ψηλὰ τὸ κράνος του, βογγᾷ καὶ ἀναστενάζει
Καὶ ὁ σκλαβωμένος του ἀητὸς γυρεύει μὲ τὰ νύχια
Νὰ σπάση τὰ φριχτὰ δεσμά, ποῦ τόσο τὸν παιδεύουν
Αἰῶνες πέντε τώρα πειά· τοῦ βάρβαρου τὰ σπλάχνα
Ζητεῖ νὰ φάγη μὲ θυμό, τοῦ τύραννου ποῦ λέγει
Πῶς δὲν θἀφήση τὴν καρδιὰ τοῦ Ἕλληνος νἀνασάνη
Ὁ ἀτρόμητος Δικέφαλος ἂν σπάση τὰ δεσμά του
Θ' ἁρπάξη πάλι τὸ Σταυρό, τὸν Τίμιο θησαυρό του,
Θὰ τόνε στήση κεῖ ψηλὰ καὶ πάλε στὸ Ναό του
Εἰς τὸν Ναόν, ποῦ ἐλάτρεψε, τὸν Ναὸν τῆς Σοφίας.
Τἄχαρο Μισοφέγγαρο, ποῦ τὸ μισοῦσε τόσο
Στὴ πληγωμένη κεφαλὴ τοῦ Ἀητοῦ ποιὰ τῶχει βάλει
Ἀπαύσια μέρα καὶ ἄμοιρη, μέρα φαρμακωμένη,
Ποῦ ἡ Ἄβυσσος ἐγέννησε κ' οἱ Δαίμονες χαρῆκαν;
Ποῦ εἶν' ἡ Ἁγία Τράπεζα, πῶς σίμωσ' ὁ Ἑωσφόρος
Εἰς τὸν ὑπέρκαλο Ναὸ τὸν θρόνο του νὰ στήση
Πῶς στάθηκ' ὁ Ἀρχάγγελος, ἡ ἁγία Λειτουργία
Νὰ σταματήση κ' ἡ κραυγὴ τοῦ Σατανᾶ νὰ ψάλλη
Τοῦ Ἀντιχρίστου ἐπινίκια; Στοῦ βάρβαρου τὰ χέρια
Ἂν ἐσκλαβώθηκ' ὁ Ναός, ὄχι καὶ τ' ἅγιο Βῆμα,
Ἀκόμη τὸν Χερουβικὸν τὸν ὕμνον ἐκεῖ ψάλλουν
Τὴν ἱερὰ προσφέρουνε θυσίαν ἐκεῖ μέσα

ΣΚΕΔΑΝ ΤΕ ΜΕΛΛΕΙ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΠΥΚΝΟΝ ΝΕΦΟΣ
ΚΑΙ ΛΑΜΦΕΙ ΕΛΛΑΣ ΦΩΤΑΥΓΗΣ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
ΚΑΙ Γ' ΕΣΤΑΙ ΠΟΛΛΩ ΚΑΡΡΩΝ ΤΑΣ ΜΑΤΡΟΣ ΚΟΥΡΗ.

Στὸν Πάνσοφον Δημιουργὸν οἱ θεῖοι Λειτουργοί Του.
Κλείσθηκ' ἡ θύρα, στάθηκεν ὁ Ἄγγελος καὶ εἶπε
Στῆς Ἁμαρτίας τὸν υἱόν—«Ὡς ἐδῶ, μὴ παρέκει,
Μὴ σοῦ τὸ σβύσω γιὰ γερὰ τὸ Ἑωσφορικὸ καντῆλι
Μαὐτὸ ποῦ κοκορεύεσαι κ' ἐσὺ θεὸς πῶς εἶσαι.
Μαρμαρωμένος βασιληᾶς μπροστά σου θὰ προβάλω
Μὲ τὸν Σταυρὸν τὸν Τίμιον, παντοῦ νὰ σὲ ντροπιάζω.

2. ΑΒΔΗΡΑ

Στὰ πολυθρύλλητ' Ἄβδηρα σατανικὸ γελάει
Ἡ Τύχη γέλοιο· τρεῖς φορὲς τὰ χτίζει, τὰ χαλνάει.
Τἀφιερόνει ὁ Ἡρακλῆς στοῦ Ἀβδήρου τὴν φιλίαν
Καὶ εἰς τὸν Ἄρη οἱ Κίκονες καὶ στὴν ζηλοτυπίαν
Ὁ Τιμεσίας· στὸν χλωμὸν τὸν φθόνον ὡς θυσίαν
Τὰ καῖνε Θρᾷκες βάρβαροι· καὶ ἀπὸ τὴν Ἰωνίαν
Ὁ Τήϊος ξεφεύγοντας τὴν σπάθη τῆς δουλείας
Τὰ ξαναχτίζει τῆς θεᾶς βωμὸν Ἐλευθερίας
Στὰ πολυθρύλλητ' Ἄβδηρα, ποῦ ἔχτισεν ἡ μωρία
Τέμενος περιβόητον, ἐκεῖ ἡ μεγαλοφυΐα
Ἐγέννησε τέκνα λαμπρά, κ' ἐλάτ' ὅσοι ποθεῖτε
Τῆς Ἐπιστήμης νάματα γλυκὰ νὰ ποτισθῆτε.
Ἐδῶ στὸν οἶκον τῶν τρελλῶν, τῶν ἠλιθίων τὴν χώρα
Ἡ θεὰ Μελέτη γέννησεν υἱοὺς τὸν Πρωταγόρα

ΝΟΜΩ ΨΥΧΡΟΝ, ΝΟΜΩ ΘΕΡΜΟΝ, ΝΟΜΩ, ΗΔΥ ΝΟΜΩ ΠΥΚΡΟΝ—
ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Καὶ τὸν σοφὸν 'Ανάξαρχον, τὸν μέγαν τῶν ἀτόμων
Μελετητήν, κ' ἐρευνητὴν τῶν αἰωνίων νόμων,
Δημόκριτον, ποῦ πάντοτε γελοῦσε στὴν μωρία
Τὴν ἀνθρωπίνη· «—Μ' εἶπανε παράξενη μανία
Πάσχεις, φίλε Δημόκριτε, μακρυὰ 'πτὴν κοινωνία
Φεύγεις, στὰ δάση χάνεσαι, μὰ βλέπω πῶς τοῦ ἐντόμου
Τὰ σπλάχν' ἀνοίγει μελετᾷς γιὰ νᾶβρῃς κἄποιου Νόμου
'Αγνώστου τὰ μυστήρια, ποῦ κρύβουν τὰ Στοιχεῖα
Τῆς Φύσεως, ἐρευνητά, πόσον εἶναι γελοία
Ἡ τρέλλα τῶν 'Αβδηριτῶν, ποῦ σύ, σοφέ, ὀνειδίζεις,
Δημόκριτε, ἐνῷ ἀτάραχος τὰ πάντα ἐξονυχίζεις.»—
«—Φίλε 'Ιπποκράτη, ἡ ἔρευνα σὲ μέν' ἔγεινε πάθος.
Καὶ αὐτὸ μοῦ κατηγόρησαν οἱ 'Αβδηρῖται ὡς λάθος.
Ταξείδευσα πολὺ μακράν, κ' ἠρεύνησα τὴν Φύση
Κ' ἔλυσα θεωρήματα, ποῦ δὲν τὰ ἔχουν λύσει
Καὶ τῆς Αἰγύπτου οἱ σοφοί, καὶ μόνη ἡ ἠλιθιότης
Μ' ἔμεινεν ἀνεξερεύνητος, ποῦ τρέφ' ἡ ἀνθρωπότης.»

ΘΡΑΚΗ **3. ΑΓΧΙΑΛΟΣ** ΠΟΝΤΟΣ

'Αναστενάζει ἡ 'Αγχίαλος· κλαίει τὴν πικρή της Μοῖρα
Ποῦ τὴν κατάντησε φτωχὴ στοῦ βάρβαρου τὴ θύρα,
'Ελεημοσύνη νὰ ζητῇ· κ' ἐκεῖνος νὰ τὴν σπρώχνῃ
Καὶ τὰ παιδιά της τὰ ὀρφανὰ νὰ βρίζῃ, νὰ τὰ διώχνῃ.
'Αναστενάζει ἡ 'Αγχίαλος, θυμᾶται πῶς ὡραία

Ἤτονε νέα κ' εὐτυχὴς ἄλλοτε, καὶ τὰ κάλλη
Ὁποῦ 'χε τῆς ἐζήλευεν ὁ κόσμος· τώρα, γραῖα,
Κουρελιασμένη, ἐλεεινὴ καὶ πένθιμη προβάλλει.
Ἔτσι ν' ὁ κόσμος ἄστατος! ὡσὰν τραχὸς γυρνάει,
Φέρνει τὴν λύπην ἡ χαρὰ καὶ τὴν χαρὰν ἡ ὀδύνη.
Ἡ μία μέρα στεναγμοὺς καὶ δάκρυα σὰν γεννάῃ,
Ἔρχετ' ἡ ἄλλη βάλσαμο παρηγοριᾶς καὶ δίνει.

ΣΑΛΜΥΔΗΣΣΟΣ

Φτωχή, ὀρφανὴ καὶ ταπεινή, στοῦ Πόντου τ' ἀκρογιάλι,
Ἀποσταμένη ἀπ' τὰ δεινὰ τῆς φτώχειας, μὲ μεγάλη
Λύπη τηρεῖ ἡ Σαλμυδησσὸς τὸ κῦμα, ποῦ φιλάει
Τὰ κράσπεδά της μ' ἔρωτα καὶ τὴν μοιρολογάει·
«—Πικρή 'ν' ἡ φτώχεια καὶ κακή, καὶ μαύρη 'ν' ἡ ὀρ-
Κ' ἡ εὐημερία τῆς μιλεῖ πάντα μὲ περιφάνεια (φάνεια,
Κάθε φτωχῆς ἡ ἀπαίσια τῆς ἔγραψ' Εἱμαρμένη
Νᾶναι τὴν μέρα σκυθρωπή, τὴν νύχτα δακρυσμένη.»

5. ΜΕΣΗΜΒΡΙΑ

Στῆς Μεσημβρίας τὸν λευκό, τὸν μαρμαρόχτιστ' ὄχθο
Τοῦ Εὐξείνου ἀφίνει θλιβερὸ τὸ κρῦο κῦμα ρόχθο.
Καὶ λέγ' ἕνα παράπονο μὲ κρύφιο στεναγμὸ
Στὸν κάθε βράχο, ποῦ χτυπᾷ μ' ἀσπούδα καὶ μ' ἀφρό.
«—Ποιὸς σ' ἔχτισεν ἐδῶ στὴ γῆ τὴ βάρβαρη, τὴν ξένη,

Νὰ στέκῃς πάντα σκυθρωπή, χλωμή, κατηφιασμένη;
Γιατ' ἄφησ' ὁ Μιλήσιος τὴ γελαστὴν Ἰωνία
Νὰ κρυφοχτίσῃ ἐδῶ φωλιὰ στὴ βάρβαρη Μοισία,
Μ[illegible] θέλησε τὸ ἄπιστο τὸ φεῦ[illegible] νὰ ξεστάνῃ
Μὲ θεία Ἑλληνικὴ φωτιὰ καὶ ἥμερο νὰ τὸ κάμῃ;
Θὰ σὲ δαγκάσῃ, δυστυχῆ, φαρμάκι 'νε, χολή,
Τοῦ Ταυροσκύθου ἡ ἀχάριστη καὶ ἄπιστη ψυχή.
Δὲν τοῦ ξαλλάζει τὴν καρδιὰ τὸ φωτεινὸ, τ' ὡραῖο,
Τὸ ἄγριό του ἔνστικτο θὲ νὰ ξυπνήσῃ νέο,
Θὲ νὰ ξυπνήσῃ ἀπαίσιο νὰ δώσῃ ἕναν καιρό,
Δῶρο στὸν εὐεργέτη του δάγκαμα φοβερό».

ΑΛΛΟΙΤ' ΑΛΛΟΙΔΙ ΥΨΙΠΕΤΑΝ ΑΝΕΜΩΝ.— ΠΙΝΔΑΡΟΣ

6. ΑΠΟΛΩΝΙΑ

Τὰ κρύα τοῦ Πόντου κύματα μὲ τὸν βορρηᾶν μαλλόνουν.
Ὁποῦ φυσᾷ μὲ δύναμη, μὲ λύσσα, μὲ θυμό.
Καὶ στὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἀφρίζουν σὰν σιμόνουν,
Μὰ δὲν μποροῦν νὰ βλάψουνε τὸν θεϊκὸ βωμό.
Θαρεῖς θέλουν νὰ ψαύσουνε τὰ χρυσᾶ γράμματά του
Ποῦ ὁ Ζάλμοξις τὰ χάραξεν ὁ Σάμιος ἐκεῖ—
«Καλότυχος ὅποιος ποθεῖ νὰ ζήσῃ τὄνομά του
Μέσ' στὸ χρυσὸ τὸ Πάνθεον ἐκεῖ ποῦ κατοικεῖ
Ἡ Φρόνησις κ' ἡ Ἀρετή, τὸ φῶς καὶ ἡ Σοφία
Μὲ τῆς ψυχῆς τὴν ἄρρητη κι' ἀθάνατη ἁρμονία.»

ΟΤΤΙ ΚΑΛΟΝ, ΦΙΛΟΝ ΕΣΤΙ' ΤΟ Δ' ΟΥ ΚΑΛΟΝ, ΟΥ ΦΙΛΟΝ ΕΣΤΙ.—

ΘΕΟΓΝΙΣ

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α! ΤΟΜΟΥ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΙΚΩΝ Α΄.

Ὁ Συγγραφεὺς τοῦ Βιβλίου.

ΕΙΚΩΝ Β΄.

ΟΜΗΡΟΣ, ὁ πατὴρ τῆς Ἐπικῆς Ποιήσεως.

ΕΙΚΩΝ Γ΄.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ, ὁ Μέγας Πολιτικός, ὁ Περικλῆς τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος.

ΕΙΚΩΝ Δ΄.

Ὁ ΑΠΟΛΛΩΝ, συμβολίζων τὸ φωταυγὲς Ἑλληνικὸν πνεῦμα τῆς Ποιήσεως καὶ τῆς Καλλιτεχνίας.

ΕΙΚΩΝ Ε΄.

Ἡ ΝΙΟΒΗ, συμβολίζουσα τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ζητοῦσαν νὰ διαφυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐξόντωσιν τὸν καταδιωκόμενον Ἑλληνισμόν της, τὸ τέκνον της.

ΈΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΈΩΣ

Αὔρα τοῦ Γρανικοῦ.

Θεοδότη.

Στεναγμοὶ τοῦ Δάφνη.

Πιερία.

Ἄσματα τῆς Ἀδραστείας.

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY,
BERKELEY

THIS BOOK IS DUE ON THE LAST DATE
STAMPED BELOW

Books not returned on time are subject to a fine of 50c per volume after the third day overdue, increasing to $1.00 per volume after the sixth day. Books not in demand may be renewed if application is made before expiration of loan period.

JUN 26 192

26Oct51FF

JUN 17 1952 LU

15m-12,'24

YB 00357

555399

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY